

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydensuojelulain, toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain ja kemikaalilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydensuojelulakia, toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annettua lakia ja kemikaalilakia. Lakeihin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulisi laatia kunnallista ympäristöterveydenhuollon valvontaa ohjaava ympäristöterveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelma. Kunnan tulisi laatia omaa toimintaansa ohjaava ympäristöterveydenhuollon lakien mukaista valvontaa koskeva valvontasuunnitelma, jossa valtakunnallinen valvontaohjelma otetaan huomioon.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös säännöksiä, jotka koskevat valvonnasta perittäviä maksuja. Kunnan olisi perittävä toiminnanharjoittajalta maksu hyväksymänsä valvontasuunnitelman mukaisista, valvontaviranomaisen suorittamista säännöllisistä ta-

kastuksista ja näytteenotoista. Muutosten tavoitteena on tehostaa kuntien tekemää ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön edellyttämää valvontaa sekä lisätä valvonnasta perittäviä maksuja kunnan ympäristöterveydenhuollon voimavarojen turvaamiseksi.

Terveydensuojelulakiin ehdotetaan lisättäväksi talousvettä toimittavan laitoksen, uimahallin, kylpylän tai vastaavan laitoksen veden laadusta vastaavien henkilöiden pätevyysvaatimuksia ja pätevyuden osoittamista koskeva säännös. Lisäksi terveydensuojelulakiin ehdotetaan lisättäväksi Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen toimivaltaa tarkentavia säännöksiä koskien erityistilanteisiin varautumista sekä ilmoitus- ja tiedonantomenettelyä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan leväällä 2006.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1. Nykytila	4
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
1.1.1. Valvonnan maksullisuus	6
1.1.2. Valvonnan suunnitelmallisuus.....	8
1.1.3. Talousvettä toimittavien laitosten, uimahallien ja kylpylöiden tai vastaavien veden laadusta vastaavien henkilöiden pätevyys	8
1.2. Kansainvälinen vertailu.....	9
Valvonnan maksullisuus	9
Talousvettä toimittavien laitosten, uimahallien ja kylpylöiden tai vastaavien veden laadusta vastaavien henkilöiden pätevyys.....	9
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	11
2.1. Tavoitteet	11
2.2. Keskeiset ehdotukset	11
3. Esityksen vaikutukset	11
3.1. Taloudelliset vaikutukset	11
Kunnan valvontasuunnitelmat ja valtakunnalliset valvontaohjelmat	12
Talousvettä toimittavien laitosten, uimahallien, kylpylöiden tai vastaavien laitosten veden laadusta vastaavien henkilöiden pätevyys	13
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	13
3.3. Ympäristövaikutukset	14
4. Asian valmistelu.....	14
4.1. Lausunnot.....	14
5. Riippuvuus muista esityksistä.....	15
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	16
1. Lakiehdotusten perustelut.....	16
1.1. Terveysturvallisuuslaki.....	16
1.2. Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi	22
1.3. Kemikaalilaki	24
2. Tarkemmat säännökset	25
3. Voimaantulo.....	26
LAKIEHDOTUKSET	27
Laki terveysturvallisuuslain muuttamisesta	27
Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta	31
Laki kemikaalilain muuttamisesta.....	34

RINNAKKAISTEKSTIT	37
Laki terveydensuojelulain muuttamisesta	37
Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta	45
Laki kemikaalilain muuttamisesta.....	50

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Ympäristöterveydenhuoltoa koskeva lainsäädäntö

Yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojelu (*ympäristöterveydenhuolto*) on osa kansanterveystyötä. Kansanterveyslaki (66/1972) on alusta alkaen koskenut ympäristöterveydenhuoltoa (elinympäristöön kohdistuva kansanterveystyö). Kansanterveislain muutoksen (1131/1997) yhteydessä kansanterveyslakiin otettiin käsite ”ympäristöterveydenhuolto”. Edellä mainittua kansanterveislain muutosta koskevan hallituksen esityksen (HE 162/1997 vp) perusteissa ympäristöterveydenhuollon piiriin luetaan kuuluviksi seuraavat lait (*ympäristöterveydenhuollon erityislait*): terveydensuojelulaki (763/1994), elintarvikelaki (361/1995), eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annettu laki (1195/1996), jäljempänä hygienialaki, eläinlääkintähuoltolaki (685/1990) sekä tuoteturvallisuuslaki (914/1986), joka on kumottu ja korvattu lailla kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluksien turvallisuudesta (75/2004).

Ympäristöterveydenhuollon tehtävät kunnissa ovat laajoja. Kunnan ympäristöterveydenhuollon toimeenpantavaksi kuuluu edellä mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien lisäksi yleensä myös kemikaalilaki (744/1989) ja laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi (693/1976), jäljempänä tupakkalaki alemmanasteisine säädöksineen. Tämän lisäksi monissa kunnissa ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoiden työpanoksesta kuluu osa eläintautilain (55/1980), eläinsuojelulain (247/1996) sekä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1100/1994) mukaisiin tehtäviin.

Jäljempänä eräillä ympäristöterveyden-

huollon laeilla tarkoitetaan tässä esityksessä edellä mainituista laeista ainoastaan terveydensuojelulakia, tupakkalakia ja kemikaalilakia.

Ympäristöterveydenhuollon voimavarojen kehitys.

Kunnallisen ympäristöterveydenhuollon voimavarat vähentyivät voimakkaasti 1990-luvulla. Sosiaali- ja terveysministeriön teettämän selvityksen (Ympäristöterveydenhuollon voimavarat 1996, STM, selvityksiä 1999:7) mukaan terveystarkastajien terveysvalvontaan käyttämä työpanos väheni vuosina 1988-1996 jopa 30 prosenttia. Ympäristöterveydenhuollon voimavarojen väheneminen on todettu myös Elintarvikeviraston selvityksissä (Kunnallisen elintarvikevalvonnan riittävyden arviointi 1998 - 2001). Vuoden 2001 tulosten mukaan elintarvikevalvontaan käytettävässä työpanoksessa on vajausta yli 200 kunnassa tai kuntayhtymässä eli noin 80 prosentissa kaikista valvontayksiköistä. Kunnallisen ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoiden valvontatehtävät ovat lisääntyneet Euroopan unioniin liittymisen sekä erityisesti asuntojen kosteusvaurioista johtuvan valvonnan myötä.

Samanaikainen voimavarojen väheneminen ja tehtävien lisääntyminen ovat aiheuttaneet useita ongelmia kunnallisessa ympäristöterveydenhuollossa. Valitusten käsittely vie useissa kunnissa lähes koko terveystarkastajien ja muun valvontahenkilöstön käytettävissä olevan työajan eikä ennaltaehkäisevään valvontaan, valvonnan suunnitteluun ja valvonnan priorisointiin jää aikaa. Kuntien erilaisen taloudellisen tilanteen vuoksi valvonnan tasapuolisuus ei ole toteutunut kaikilla ympäristöterveydenhuollon osa-alueilla. Tämän seurauksena kunnallisen terveysvalvonnan taso ja laatu ovat laskeneet, minkä eräänä

mahdollisena seurauksena ruokamyrkytysten määrä lisääntyi 1 990-luvun lopulla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelma 2000 -2003

Valtioneuvoston päätöksen ”Sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelma 2000 - 2003” (STM, julkaisuja 1999:16) kohdassa 3.1, ”Hyvinvointia tukeva ympäristö”, esitetään tavoitteeksi kuntien välisen yhteistyön lisäämistä ympäristöterveydenhuollon toimeenpanossa. Valvonnan tarvitsemien voimavarojen turvaamiseksi toimintaohjelmassa esitetään myös valvontamaksujen käyttöönottoa ja omavalvontamenettelyjen tehostamista. Valtioneuvoston päätöksen toimeenpanemiseksi sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö laati vuonna 2001 yhdessä maatalousministeriön, kauppaja teollisuusministeriön, Elintarvikeviraston, Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen, kuluttajaviraston sekä Suomen Kuntaliiton kanssa ehdotuksen terveydensuojelulain muuttamiseksi maksullisuutta koskevien säännöksiensä osalta. Terveysuojelulakiin ehdotettiin lisättäväksi (terveysuojelulain muutos 691/2001) kunnalle mahdollisuus periä maksu asuntojen ja kaivoveden terveystaittojen selvittämiseen liittyvästä näytteenotosta ja mittauksista. Samassa yhteydessä eduskunta hyväksyi kansanterveyslain ja ympäristöterveydenhuollon kaikkien lakien muutokset, jotka laajentavat kuntien välisen yhteistyön mahdollisuuksia ympäristöterveydenhuollossa.

Valvontakohteissa säännöllisesti ja suunnitellusti tehtävät tarkastukset ja näytteenotto ovat olennainen osa valvontaa. Edellä mainituista tarkastuksista ja osittain myös näytteenotosta kunta ei nykyisen lainsäädännön nojalla voi periä maksuja. Ympäristöterveydenhuollon lakien ja kansanterveyslain muutoksia valmisteltaessa pidettiin kuitenkin tärkeänä laajentaa valvonnan maksullisuus koskemaan kaikkea tarkastus- ja näytteenottoa. Tarkastusten ja näytteenoton maksullisuus voitaisiin sitoa kunnan vuosittain hyväksymään valvontasuunnitelmaan ja valvontasuunnitelma käsitteenä sisällytettäväksi kaikkiin ympäristöterveydenhuollon lakeihin. Valvontasuunnitelma sisältäisi valvontakohteiden

tarkastustiheydet kohteiden riskeihin perustuvaan kokonaisarviointiin pohjautuen. Ajatusta valvontasuunnitelmaan sidotusta tarkastusten maksullisuudesta pidettiin hyvänä, mutta toisaalta myös periaatteellisena kysymyksenä, joka vaati edelleen tarkkoja lisäselvityksiä.

Vuoden 2002 alussa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö asetti maksullisuuden laajentamista selvittävän työryhmän, jonka tavoitteena oli kunnallisen ympäristöterveydenhuollon valvonnan maksullisuuden laajentamisen mahdollisuuksien ja vaihtoehtojen selvittäminen. Työryhmään kutsuttiin edustajia ympäristöterveydenhuollon vastuuministeriöistä, keskusvirastoista, kunnista, työnantajajärjestöistä sekä Suomen Kuntaliitosta. Lakimuutosehdotukset valvonnan suunnitelmallisuuden ja maksullisuuden lisäämiseksi perustuvat työryhmän esityksiin Työryhmän esitykset valvonnan suunnitelmallisuuden ja maksullisuuden lisäämisen osalta on otettu huomioon myös elintarvikelainsäädännön uudistamisessa (HE 53/2005 vp) sekä tuoteturvallisuuslain korvauksessa kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluksien turvallisuudesta annetussa laissa.

Valtioneuvoston periaatepäätös elintarvikevalvonnan kehittämisestä

Valtioneuvoston 30 päivänä lokakuuta 2003 tekemässä elintarvikevalvonnan ja muun ympäristöterveydenhuollon kehittämistä koskevassa periaatepäätöksessä valvonnan kehittämiseen tähtävinä toimenpiteinä mainitaan seudullisen yhteistyön lisäksi valvonnan ohjauksen tehostaminen ja valvonnan maksullisuuden laajentaminen.

Periaatepäätöksen mukaan elintarvikevalvonnan ja sen ohjauksen tehostamiseksi Elintarvikevirasto vahvistaisi vuosittain valtakunnallisen elintarvikevalvontaohjelman. Seudullisilta valvontayksiköiltä edellytettäisiin kirjallisen valvontasuunnitelman ja kirjallisen laatuohjelman laatimista.

Valvonnan maksullisuuden laajentamiseksi elintarvikelainsäädännön tarkoittama paikallisen valvontaviranomaisen vuosittain vahvistaman valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen valvonta säädettäisiin elintarvikealan toimijoille maksulliseksi. Maksun

suuruus perustuisi säännöllisestä valvonnasta aiheutuviin todellisiin kustannuksiin eikä maksua perittäisi viranomaisen omaloitteisesti toimeenpanemasta valvonnasta eikä valitustapausten käsittelystä.

1.1.1. Valvonnan maksullisuus

Osa eräiden ympäristöterveydenhuollon lakien edellyttämästä valvonnasta säädettiin maksulliseksi ympäristöterveydenhuollon lakeja muutettaessa Euroopan unioniin (EU) liittymisen yhteydessä 1990-luvun puolessa välissä. Kunnat ovat toimeenpanneet valvonnan maksullisuutta vaihtelevasti, kuten myöhemmin maksullisuuden toteutumista koskevassa osiossa todetaan. Tästä johtuen koko ympäristöterveydenhuollon osalta on ollut vaikea arvioida, mikä valvontakohteiden maksuosuus on valvonnan kokonaisrahoituksesta.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaan kunnan tulee nykyisin määrittellä suoritteistaan perimät maksut siten, että ne vastaavat enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia ja maksujen tulee sisältyä kunnan hyväksymään taksaan. Kunnan perimät maksut ovat ulosottokelpoisia siten, kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

Kuntien ja valtion työnjakoa elintarvikevalvonnassa koskeneessa selvitysmiehen raportissa (maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki 2002) elintarvikevalvonnan valvontakohteiden maksuosuus on valvonnan kokonaismenoista arvioitu 30 prosentiksi. Terveystarkastus-, kemikaali- ja tupakkalain osalta arvioita ei ole tehty, mutta niiden valvontakohteiden maksuosuuden voidaan arvioida olevan huomattavasti pienempi kuin elintarvikevalvonnassa.

Eräiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisten valtion suoritteiden maksullisuuden perusteista säädetään erikseen valtion maksuperustelaisissa (150/1992).

Terveydensuojelulaki

Terveydensuojelulain tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen. Lain tavoitteena on myös ennal-

ta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa. Tätä toimintaa kutsutaan terveydensuojeluksi. Terveystarkastuslain mukaisesti päävastuu terveydensuojelun toteuttamisesta on säädetty kunnan tehtäväksi. Kunnan tehtävänä on alueellaan edistää ja valvoa terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Kunnan terveydensuojeluun liittyvistä tehtävistä huolehtii lain mukaan kunnan tehtävään määräämä monijäseninen toimielin alaisine viranhaltijoineen, joita yleensä ovat eläinlääkärit ja terveystarkastajat.

Terveydensuojelulain mukaisista suoritteista on kunnan täytynyt periä maksu tai se on voinut periä maksun lain säätämässä laajuudessa vuodesta 1995 lähtien. Käytännössä on havaittu, että maksulliset ja tarkasti säädetyt suoritteet, esimerkiksi talousveden näytteenotto, toteutetaan kuntien terveydensuojeluviranomaisten toimesta muita suoritteita laadukkaammin ja kattavammin.

Terveydensuojelulain mukaisista suoritteista perittävistä maksuista säädetään lain 50 §:ssä. Tällä hetkellä kunnan on perittävä maksu toiminnanharjoittajalta terveydensuojelulain mukaisten ilmoitusten käsittelystä, ilmoitusten perusteella annettujen määräysten valvonnasta, talousveden laadun valvonnasta ja tarkkailusta sekä uimaveden säännöllisestä valvonnasta. Kunnalla on lisäksi oikeus periä maksu kiinteistön omistajalta asunnossa tai muussa oleskelutilassa terveyshaitan selvittämiseksi tehtävästä mittauksesta, näytteenotosta, tutkimuksesta ja selvityksestä sekä yksityisen kaivon omistajalta talousvesitutkimuksesta.

Kunnan perimien maksujen on perustuttava kunnan hyväksymään taksaan ja suoritteesta perittävät maksut tulee määrittellä siten, että ne vastaavat enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Terveystarkastuslain 45 §:n mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus lain mukaisten tehtävien suorittamiseksi itse tehdä sekä myös teettää tarkastuksia ja tutkimuksia ulkopuolisella asiantuntijalla. Jos kunta teettää mittauksia, selvityksiä tai tutkimuksia ulkopuolisella asiantuntijalla, kustannukset peritään tällöin asiakkaalta enintään todellisten kustannusten mukaisina.

Terveydensuojelulain 13 §:ssä tarkoitettujen kohteiden säännölliset terveydellisten olosuhteiden valvontaan liittyvät tarkastukset (valvonta) ovat toiminnanharjoittajalle maksuttomia.

Kemikaalilaki

Kemikaalilain tarkoituksena on ehkäistä ja torjua kemikaalien aiheuttamia terveys- ja ympäristöhaittoja. Lain tarkoituksena on soveltuvin osin ehkäistä myös kemikaalien aiheuttamaa palo- ja räjähdysvaaroja sekä niiden aiheuttamia omaisuusvahinkoja. Kemikaalilaki koskee kemikaaleja sekä niiden valmistusta, maahantuontia, markkinoille luovuttamista, jakelua, pakkaamista, myyntiä ja muuta luovuttamista, varastointia, hallussa pitämistä ja säilyttämistä, teknistä ja muuta käyttöä, maasta vientiä, testaamista, mainostamista sekä muuta näihin rinnastettavaa kemikaalien käsittelyä. Kunnassa kemikaalilain mukaisten säännösten ja määräysten noudattamista valvoo kunnanhallitus, jollei tehtävää ole johtosäännössä määrätty jollekin lautakunnalle. Kunnissa tehtävät on määrätty ympäristölautakunnalle, terveysasioista vastaavalle lautakunnalle tai palo- ja pelastustoimesta vastaavalle lautakunnalle. Tästä johtuen käytännössä valvontaa suorittavat viranhaltijat saattavat olla eri lautakunnan alaisia viranhaltijoita eri kunnissa.

Kemikaalilain mukaisista kunnan perimistä maksuista säädetään lain 60 §:ssä. Lain mukaan kunta voi periä asianosaiselta maksun kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tai sen alaisen viranhaltijan antamasta päätöksestä. Kemikaalilain muutoksen (391/2005) yhteydessä kemikaalilaista siirrettiin kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvontaa ja ilmoitusmenettelyä koskevat säännökset vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettuun lakiin (390/2005). Tämän johdosta voimassa olevassa kemikaalilaissa ei ole kunnan viranhaltijalle tai kunnan kemikaali viranomaiselle säädetty velvollisuutta tehdä sellaisia päätöksiä, joista se voisi periä lain 60 §:ssä tarkoi-

tettuja maksuja.

Tupakkalaki

Tupakkalaissa säädetään toimenpiteistä, joilla pyritään tupakointia vähentämällä ehkäisemään niiden terveysvaarojen ja -haittojen syntymistä, joita tupakointi aiheuttaa tai, joiden syntymisalttiutta se lisää. Kunnan tehtävänä on alueellaan valvoa tupakkalain mukaisten säännösten noudattamista. Kunnassa lain mukaisista tehtävistä huolehtii yleensä kunnan määräämä toimielin alaisine viranhaltijoineen, joita tässä tapauksessa ovat terveystarkastajat.

Tupakkalain mukaisista kunnan perimistä maksuista säädetään lain 25 §:ssä. Lain mukaan kunnalle valvonnasta perittävien maksujen perusteena on vastattava soveltuvin osin valtion maksuperustelakia. Kunnalle perittävän maksun perusteista säädetään tarkemmin kuitenkin kunnan hyväksymässä taksassa. Tällä hetkellä kunnat eivät peri maksuja tupakkalain mukaisesta valvonnasta.

Maksullisuuden toteutuminen

Vuoden 2002 alussa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö selvitti asukasluvultaan sekä suuriin että pieniin kuntiin kohdistetulla kyselyllä ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön maksullisuuden toimeenpanoa kunnissa. Kysely lähetettiin 52:een (kokonaismäärä Suomessa 200) valvontayksikköön ja vastausprosentti oli 70.

Kyselyssä selvitettiin, kuinka laajasti ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön edellyttämiä maksuja on kunnissa taksoitettu ja kuinka laajasti taksoitettuja maksuja käytännössä peritään. Samalla selvitettiin mahdollisia syitä taksoittamatta jättämiseen sekä taksoitettujen maksujen perimättä jättämiseen.

Selvitys osoitti, että kaikissa kunnissa ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön edellyttämiä maksullisia tehtäviä ei ollut sisällytetty kattavasti kunnan ympäristöterveydenhuollon taksaan. Tehtävien taksoittamatta jättäminen näytti olevan hiukan yleisempää pienissä kunnissa tai kuntayhtymissä kuin suurissa kunnissa tai kuntayhtymissä. Kattavimmin taksoitettuja olivat terveydensuojelulaissa ja suppeimmin eläinlääkintähuoltolais-

sa säädetty maksulliset suoritteet. Yleisimmät syyt suoritteiden taksoittamatta jättämiseen olivat:

- joistakin suoritteista perittävillä maksuilla ei katsottu olevan merkitystä kunnan talouden kannalta, joten suoritteiden taksoittaminen oli katsottu tarpeettomaksi;
- ao. monijäseninen toimieliin ei halunnut periä maksuja ja kotikunnan yrittäjiltä;
- maksullisuutta koskevien säännösten soveltaminen oli epäselvää;
- kunnassa ei ollut kyseisiä valvontakohteita; ja
- maksullinen suorite oli jäänyt epähuomiossa taksoittamatta.

Selvitys osoitti myös sen, että kaikkia kunnan ympäristöterveydenhuollon taksaan sisällytettyjä maksuja ei käytännössä peritä ja että maksuja peritään joskus myös suoritteista, joita ei ole kunnan ympäristöterveydenhuollon taksaan sisällytetty. Taksoitettujen maksujen perimättä jättämisessä ei ollut selviä eroja pienten ja suurten kuntien tai kuntayhtymien välillä. Pienissä kunnissa tai kuntayhtymissä maksujen periminen ilman voimassa olevaa taksaa oli hiukan yleisempää kuin suurissa kunnissa tai kuntayhtymissä. Yleisimmät syyt taksoitettujen maksujen perimättä jättämiseen olivat seuraavat:

- kunnan sisäistä laskutusta ei haluttu ottaa käyttöön;
- maksullisuutta koskevien säännösten soveltaminen oli epäselvää;
- pieniä yrityksiä ei haluttu rasittaa maksuilla; ja
- maksujen perimisellä ei ollut merkitystä kunnan talouden kannalta.

Selvitys osoitti, että nykyisellään ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä edellytetty tehtävien maksullisuus on toteutettu kunnissa varsin vaihtelevasti. Kyselyyn osallistuneet kunnan ja kuntayhtymät toivovat valtion taholta selkeämpää ohjeistusta sekä ympäristöterveydenhuollon taksojen laatimiseen sekä maksujen perintään liittyviin käytäntöihin ja juridiikkaan.

Käytännössä on havaittu, että maksulliset ja tarkemmin säädellyt suoritteet, esimerkiksi näytteenotto talousvedestä ja uimavedestä, toteutetaan kuntien valvontaviranomaisten toimesta muita suoritteita laadukkaammin ja

kattavammin.

Ahvenanmaalla terveydensuojelun ja kemikaalivalvonnan lupa- ja ilmoitusasioiden käsittely sekä kohteiden ja tuotteiden säännöllinen valvonta (tarkastukset ja näytteenotto) on säädetty toiminnanharjoittajalle maksulliseksi. Valvonnasta perittävät maksut le-
rää valvontaviranomainen eli kunta ja maksujen tulee perustua kunnan hyväksymään taksaan.

1.1.2. Valvonnan suunnitelmallisuus

Eräissä ympäristöterveydenhuollon laeissa ei ole suoranaisia säännöksiä kuntien valvontasuunnitelmista vaan valvontasuunnitelmien teko on ollut kunnille vapaaehtoista. Kunnissa ympäristöterveydenhuollon valvonnan suunnitelmien tekeminen on ollut vaihtelevaa. Joissakin kunnissa ennalta ehkäisevä valvonta suunnitellaan ennakolta hyvin tarkkaan ja toisissa kunnissa taas ei ole minkäänlaista suunnitelmaa siitä, mitkä olisivat esimerkiksi seuraavan vuoden valvonnan painopisteitä. Suurimpana syynä kuntien vaihtelevaan toimintaan voidaan pitää kuntien erilaisia ympäristöterveydenhuollon henkilöstöresursseja sekä suunnitelmien tekemisen ohjauksen puutteellisuutta.

1.1.3. Talousvettä toimittavien laitosten, uimahallien ja kylpylöiden tai vastaavien veden laadusta vastaavien henkilöiden pätevyys

Vettä toimittavien laitoksien ja uimahallien veden laadusta vastaaville työntekijöille ei ole lainsäädännössä pätevyysvaatimuksia. Vuonna 1995 terveydensuojelulain kumotussa terveydenhoitolaissa (469/1965) edellytettiin vesilaitoksen vastaavalta hoitajalta lääkintöhallituksen hyväksymä pätevyys. Pätevyys määriteltiin lääkintöhallituksen yleiskirjeellä No 1863, joka kumottiin lääkintöhallituksen lakkauttamisen yhteydessä 1991. Vuonna 1995 voimaan tulleeseen terveydensuojelulakiin ei enää sisällytetty pätevyysvaatimuksia vesilaitoksen vastaaville hoitajille.

Viime vuosina on kuntien terveydensuojeluviranomaisilta, veden käsittelylaitteita toimittavilta yrityksiltä ja myös laitoksilta

itseltään tullut sosiaali- ja terveysministeriön viestejä, joiden mukaan talousvettä toimittavien laitosten ja uimahallien ja kylpylöiden veden laadusta vastaavien työntekijöiden koulutus ja osaaminen eivät aina ole riittäviä nykYTEKNIKAN hallitsemiseksi. Työntekijöiden pätevyyyteen liittyvät ongelmat ovat akuutimpia pienissä talousvettä toimittavissa laitoksissa ja uimahalleissa, kylpylöissä tai vastaavissa laitoksissa. Työntekijöiden pätevyyyteen liittyvät ongelmat ovat tulleet esille myös muutamien vesivälitteisten epidemioiden selvitystöiden yhteydessä. Keväällä 2005 Teknillisessä korkeakoulussa tarkastetussa Eija Piikkilän Diplomityössä ”pienien pohjavesilaitosten tekniikka, ylläpito ja valvonta” todetaan, että pieniä pohjavesilaitoksia hoidetaan erittäin yleisesti oman toimen ohella ilman varsinaista vesihuollon koulutusta tai kokemusta.

Vuonna 2004 maa- ja metsätalousministeriö asetti työryhmän laatimaan toimenpidesuosituksia vesi-huollon erityistilanteisiin varautumiseksi. Työryhmä päätyi 15 toimenpide-ehdotukseen. Vesiepidemioiden ehkäisemiseksi työryhmä esittää, että vesihuolto-laitosten (talousvettä toimittavat laitokset, jotka toimittavat vettä yli 50 henkilön tarpeisiin) talousveden laadusta vastaaville hoitajille tulisi määritellä pätevyysvaatimukset joko sertifiointimenettelyllä tai säätämällä niistä terveydensuojelulla.

1.2. Kansainvälinen vertailu

Valvonnan maksullisuus

Ruotsi

Ruotsissa terveydensuojelun ja kemikaalivalvonnan lupa- ja ilmoitusasioiden käsittely sekä kohteiden ja tuotteiden säännöllinen valvonta (tarkastukset ja näytteenotto) on säädetty toiminnanharjoittajalle maksulliseksi. Valvonnasta perittävät maksu kerää valvontaviranomainen eli kunta ja maksujen tulee perustua kunnan hyväksymään taksaan.

Muut EU:n jäsenvaltiot

Muissa EU:n jäsenvaltioissa lupa- ja ilmoi-

tusasioiden käsittely on pääsääntöisesti toiminnanharjoittajalle maksullista, mutta säännöllinen valvonta maksutonta.

Talousvettä toimittavien laitosten, uimahallien ja kylpylöiden tai vastaavien veden laadusta vastaavien henkilöiden pätevyys

Yhdysvallat

Yhdysvalloissa vesilaitosten operaattorilla täytyy olla toimintasertifikaatti. Operaattorin velvollisuutena on taata turvallinen ja terveellinen juomavesi kuluttajille sekä huolehtia vesijärjestelmän turvaamisesta. Vaikka operaattori ei olisikaan se, joka esimerkiksi korjaa rikkiänsä laitteen, hänen on tunnistettava mahdolliset liitännäiset ongelmat sekä kyettävä toimimaan ongelmien estämiseksi.

Laitoksen hoitajan sertifiointi pitää sisälleen hakemuksen täyttämisen ja hakemuskorjauksen maksamisen. Sertifikaatin saamiseksi on läpäistävä kirjallinen testi, joka on kohdistettu tulevaa toimintaa vastaavaksi koon ja laitostyyppin mukaan. Sertifioiduille hoitajille on asetettu minimikokemusvaatimukset laitokseen perusteella ja hänellä täytyy olla ainakin lukiotodistus tai vastaava. Sertifiointiin ylläpitämiseksi sertifikaatti täytyy uusua vuosittain ja joka toinen vuosi on osallistuttava aikuiskoulutuksen ylläpitämään koulutukseen. Sertifiointiin ylläpitämiseksi laitoksen hoitajan on myös työskenneltävä sertifikaatin määrittelemässä laitoksessa.

Sertifioidun hoitajan koulutus käsittää mm. seuraavat osa-alueet:

- veden mikrobiologia ja kemia sekä näihin liittyvä valvonta
- veden käsittely
- potentiaalisten ongelmien tunnistaminen ja niiden torjuminen
- vesisysteemin suojaaminen: käsittely, jakelu, venttiilit, jne.

Jokainen osavaltio määrittelee omat vaatimuksensa operaattoreiden sertifiointivaatimuksille työn tason mukaisesti. Perinteisesti osavaltioissa on neljä eri sertifikaattitasoa. Environment Protection Agency (EPA) on määritellyt tietyt asiat, jotka ovat pakollisia tieto-taitovaatimuksia kaikissa osavaltioissa:

- pumppujen ylläpito
- veden varastointi

- vesipostit ja venttiilit
- veden jakaminen (putket ja ylläpito)
- turvallisuus
- soveltuvat näytteenottomenetelmät sekä aikataulut
- kuluttajille tarkoitettujen raporttien laatiminen
- veden lähteen arviointi
- yksinkertainen käsittely
- yleisölle tiedottamisen vaatimukset
- tilastollinen ylläpito
- Safe Drinking Water Act -vaatimukset
- perusmatematiikka

Norja

Norjassa vesilaitokset ovat keskimäärin pieniä, esimerkiksi noin 1600 vesilaitosta palvelevat kukin vain noin 100 henkeä. Vesilaitokset ovat pääosin julkisessa omistuksessa ja operoinnissa, mutta 500 pientä laitosta on yksityisessä omistuksessa.

Suositus Norjan laitoshoitajien koulutuksesta:

Suositus on annettu vuonna 2001 (Norvar Prosjektrapport 114/2001, Laereplan for driftsoperatøe vann) ja kohteena on laitoksen käyttöhenkilökunta.

Koulutus antaa tiedot ja taidot joita vaaditaan laitoksen käyttöä varten päivittäisessä työssä (reaaliosaaminen). Muodolliseen osaamiseen kelpaa kemian- ja prosessiteknikan koulutus ja siitä saatu todistus.

Koulutuksen sisältyy kolmen viikon peruskurssi ja tarpeen vaatiessa voidaan antaa tiettyä erityisosaamista vaativaa syventävää lisäkoulutusta erillisinä kurssimoduuleina.

Koulutus jakaantuu seuraaviin osakokonaisuuksiin:

- Johdatus vesihuoltoon:
Tavoite: vesilaitoshoitajan tulee pystyä kuvaamaan vesihuollon päämääriä ja tuntea eri vesihuoltosektoreiden väliset yhteydet
- Veden laatuvaatimukset
Tavoite: vesilaitoshoitajan tulee tuntea yleisimmät laatuparametrit ja osata tehdä yksinkertaisia laboratoriomääryksiä ja mittauksia
- Omavalvonta
Tavoite: vesilaitoshoitajan tulee tuntea omavalvonnan eri elementit ja osata käyttää niitä hy väkseen päivittäisessä käytössä.

- Valuma-alue ja vedenotto
Tavoite: vesilaitoshoitajan tulee tuntea mitkä suojaustoimenpiteet ovat mahdollisia valuma- ja imeytysalueella ja mitkä on pantava toimeen vesilähteen turvaamiseksi.

- Käsittelymenetelmät
Tavoitteena on ymmärtää ja hallita kaikki seuraavassa luetellut vedenkäsittelyprosessit, menetelmät ja laitteet. Kullekin yksikölle on lueteltu useampia erillisiä osatavoitteita. Olennaista on myös, että laitoshoitaja osaa asettaa kunkin osaprosessin prosessikokonaisuuteen eikä keskity vain yksityiskohtiin.

- Ylävesisäiliöt ja paineenkorotusasemat
Tavoite: vesilaitoshoitajan tulee osata käyttää ylävesisäiliötä ja paineenkorotusasemaa niin, että saavutetaan tasainen toiminta ja hyväksyttävä hygieeninen tila.

- Tarkkailu
Tavoite: vesilaitoshoitajan tulee osata tarkkailla puhdistusprosesseja tiettyjen rutiinien mukaisesti ja toteuttaa ne toimenpiteet, jotka optimaalinen puhdistustulos edellyttää.

- Ylläpito
Tavoite: vesilaitoshoitajan tulee osata huoltaa ja tehdä tarvittavat korjaukset laitoksella sekä valvoa ulkopuolisten tekemiä huolto- ja korjaustoimenpiteitä.

- Terveys, ympäristö ja turvallisuus
Tavoite: vesilaitoshoitajan tulee osata suunnitella ja toteuttaa sellaiset työt, jotka terveys-, ympäristö- ja turvallisuusmääräykset edellyttävät.

- Yhteistyö ja kommunikointi
Tavoite: vesilaitoshoitajan tulee osata kommunikoida sekä suullisesti että muilla tavoin työtovereiden, esimiesten, asiakkaiden ja muiden kanssa niin, että se edesauttaa hyvän työilmapiirin luomista ja antaa laitoksesta ulospäin positiivisen kuvan.

Pätevyitymiskurssi muodostuu kolmesta viikon mittaisesta opiskelumoduulista ja niiden välissä olevasta projektitehtävästä. Hyväksytyt kurssin jälkeen NORVAR myöntää kurssitodistuksen.

EU:n jäsenvaltiot

EU:n jäsenvaltioissa ei yleensä ole säädetty pätevyysvaatimuksia vesilaitosten työntekijöille. Työntekijöiden riittävän pätevyyden varmistaminen on yleensä vesilaitoksen tai

kunnan (vesilaitoksen omistajana) vastuulla. Valtion viranomaisen järjestää vesilaitostyöntekijöille vapaaehtoista koulutusta. Lisäksi Norjan tapaan valtion viranomaiset ovat antaneet useissa jäsenmaissa vesilaitoksille suosituksia ja standardeja vesilaitostyöntekijöiden pätevyydestä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on lisätä eräiden ympäristöterveydenhuollon lakien edellyttämän kunnallisen valvonnan suunnitelmallisuutta, tehokkuutta ja laatua velvoittamalla kunnat laatimaan valvonnan toimeenpanemiseksi valvontasuunnitelmia. Esityksen tavoitteena on myös parantaa ja yhdenmukaistaa valtion toimeenpanemaa kunnallisen valvonnan ohjausta edellyttämällä Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus laatimaan kunnan valvontaa ohjaava valtakunnallinen valvontaohjelma yhteistyössä muiden ympäristöterveydenhuollon keskusvirastojen kanssa.

Lisäksi esityksen tavoitteena on laajentaa eräiden ympäristöterveydenhuollon lakien edellyttämän valvonnan maksullisuutta kunnallisen ympäristöterveydenhuollon tarvitsemien voimavarojen turvaamiseksi. Tavoitteena on myös, että kunnan ympäristöterveydenhuollon yksikön maksuista saamat tulot olisivat käytettävissä ympäristöterveydenhuollon toimeenpanon kehittämiseen kunnassa.

Talousveden ja allasveden laadun turvaamiseksi ja käyttäjien terveyshaittojen ehkäisemiseksi esityksen tavoitteena on myös parantaa talousvettä toimittavien laitosten, uimahallien, kylpylöiden tai vastaavien laitosten veden laadusta vastaavien henkilöiden asiantuntemusta talous- ja allasveden laatuun liittyvissä kysymyksissä.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Eräisiin ympäristöterveydenhuollon lakeihin ehdotetaan lisättäväksi valtakunnallista valvontaohjelmaa ja kunnan valvontasuunnitelmaa koskevat säännökset sekä säännökset

valvonnan maksullisuudesta siten, että kunnan valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset ja näytteenotto olisivat toiminnanharjoittajalle maksullisia.

Terveydensuojelulakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset talousvettä toimittavan laitoksen, uimahallin, kylpylän tai vastaavan laitoksen veden laadusta vastaavien henkilöiden pätevyysvaatimuksista ja pätevyuden testaamisesta. Terveydensuojelulakiin ehdotetaan lisättäväksi myös Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen toimivaltaa täsmentävät säännökset koskien erityistilanteisiin varautumista sekä ilmoitus- ja tiedonantomenettelyä.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Valvonnan maksullisuus

Terveydensuojelulaissa on säännöksiä, joissa edellytetään kuntien perivän maksuja suoritteistaan. Yleisesti kuntien on perittävä maksuja ilmoitusten käsittelystä. Lain mukaan maksuja on perittävä myös talous- ja uimaveden näytteenotosta. Terveydensuojelulain nojalla kunnan on lisäksi mahdollista periä maksu asunnon tai muun oleskelutilan terveyshaittojen selvittämiseen liittyvästä näytteenotosta, mittauksista ja tutkimuksista. Kemikaalilain mukaan kunta voi myös periä maksun viranhaltijan tai kemikaalivalvontaviranomaisen tekemistä päätöksistä. Voimassa olevassa kemikaalilaissa ei kuitenkaan ole päätöksentekoon velvoittavia säännöksiä. Tupakkalaissa on säädetty kunnalle mahdollisuus periä suoritteistaan maksuja.

Eräiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisen valvonnan maksullisuuden laajentaminen koskemaan kunnan hyväksymän valvontasuunnitelman mukaista tarkastusta lisäisi aikaisempaan nähden kunnille valvonasta kertyviä tuloja. Esitys lisäisi edellä mainituista toimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia niiden toiminnanharjoittajien osalta,

jotka harjoittavat esityksen soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa ja hallinnoivat soveltamisalaan kuuluvia kohteita, kuten kampaamoita, kouluja, uimahalleja, vesilaitoksia, kuntosaleja, ravintoloita (tupakkalaki), kemikaalien vähittäismyymälöitä jne.

Lakien soveltamisalaan kuuluvia terveydensuojelulain ja tupakkalain mukaisia valvontakohteita on yli 30 000. Lisäksi esitys koskisi useita tuhansia kemikaalilain mukaisia kohteita. Ottaen huomioon valvontakohteiden määrä ja niiden riskiarviointiin perustuva tarkastustiheys maksujen kokonaismäärä, valtakunnallisesti arvioituna, saattaisi kohota jopa yli 2 miljoonaan euroon seuraavasti:

Terveydensuojelulain mukaisen huoneistojen valvonta	1,2 milj. euroa
Kemikaalilain mukainen valvonta	0,20 milj. euroa
Tupakkalain mukainen valvonta	0,70 milj. euroa

Kohteiden toiminnan laajuudesta ja luonteesta (tarkastusten tarve) sekä kohteiden määrästä riippuen kuntien saamat tulot terveydensuojelu-, kemikaali- ja tupakkalain mukaisista valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista vaihtelisivat arviolta muutamasta sadasta eurosta noin 50 000 euroon vuosittain.

Yksittäisen valvontakohteen osalta maksu pohjautuisi kohteen riskinarviointiin, jossa otettaisiin huomioon ensisijaisesti kohteessa harjoitettavan toiminnan luonne ja laajuus. Riskinarvioinnin yhdenmukaisuuden varmistamiseksi Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus antaisi siitä ohjeet valtakunnallisessa valvontaohjelmassa. Riskinarvioinnin perusteella kohteet jaettaisiin riskiluokkiin, joiden perusteella määriteltäisiin kohteen tarkastustiheys. Mitä korkeampi riskiluokka on sitä useammin kohde tulisi vuosittain tarkastaa. Edellisen perusteella yksittäiselle toiminnanharjoittajalle tarkastuksista aiheutuvat vuosittaiset kustannukset vaihtelisivat toiminnasta ja erityisesti omavalvonnan tasosta riippuen esimerkiksi seuraavasti (alustava arvio):

Kohde	Riskinarviointiin perustuva tarkastustiheys (kpl/vuosi)	Tarkastusaika (tuntia/käynti)	Maksu (euroa/vuosi)
Koulu	0,4	6	90
Kuntosali	0,5	3	50
Iso vesilaitos	2	6	400
Parturi	0,2	2	10
Uimahalli	1,5	4	210

Ympäristöterveydenhuollon paikallinen valvonta perustuu aikaisempaa enemmän toiminnanharjoittajien ohjaukseen ja neuvoetaan. Ehdotuksen mukaan kunnilta edellytettäisiin nykyistä suunnitellumpaa ja laatuasiakirjoihin perustuvaa valvontaa. Tämä merkitsee sitä, että toiminnanharjoittaja saa aikaisempaa parempaa palvelua valvontaviranomaiselta. Valvonnan perustessa laatuasiakirjoihin toiminnanharjoittajalla on mahdollisuus yksityiskohtaisesti paneutua valvontakäynteihin tarvittavaan aineistoon ja näytteenottoon. Tarkoituksena on myös, että valvontakohteen toiminnan täyttäessä vaatimukset, viranomaisen voi vähentää valvontaa, mikä puolestaan alentaa toiminnanharjoittajan kustannuksia.

Kunnan valvontasuunnitelmat ja valtakunnalliset valvontaohjelmat

Sekä kunnissa että keskusvirastoissa valvontasuunnitelmia ja valvontaohjelmia on vaihtelevassa laajuudessa tehty vapaaehtoisesti jo vuosia. Ehdotuksen mukaan kunnan valvontasuunnitelman laatiminen tulisi kunnalle pakolliseksi. Kunnan vuosittaisen valvontasuunnitelman laatiminen olisi kuitenkin lähinnä oman työn (säännöllisen valvonnan) suunnittelua etukäteen. Vaikka ensimmäisen valvontasuunnitelman laatiminen vaatii runsaasti aikaa ja työpanosta, tarkoituksena olisi, että suunnitelmat kunnissa laadittaisiin olemassa olevilla henkilöstöresursseilla.

Aikaisemmasta poiketen myös Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselta

edellyttäisiin kuntien valvontaa ja valvontasuunnitelmien laatimista ohjaavan valtakunnallisen valvontaohjelman laatimista. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen osalta tarkoituksena on lisäksi, että ohjelmat laadittaisiin olemassa olevia henkilöstöresursseja hyödyntäen. Ensimmäisen valvontaohjelman laatimisen yhteydessä tulisi Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen kuitenkin varautua esimerkiksi ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttöön.

Talousvettä toimittavien laitosten, uimahallien, kylpylöiden tai vastaavien laitosten veden laadusta vastaavien henkilöiden pätevyys

Suomessa on noin 1400 yli 50 käyttäjälle talousvettä toimittavaa laitosta, noin 50 kylpylää ja 150 uimahallia sekä yli 1500 uimahallia vastaavaa pienempää allastilaa (hotellit, oppilaitokset, hoitokodit jne.). Yli 90 prosenttia talousvettä toimittavista laitoksista on suhteellisen pieniä alla 5000 käyttäjälle talousvettä toimittavia laitoksia. Sekä talousvettä toimittavissa laitoksissa että uimahalleissa kylpylöissä tai vastaavissa laitoksissa työskentelee yhteensä yli 4000 henkilöä, joilta tulnaisiin edellyttämään osallistumista erityiseen laitostekniikkaa ja vesihygieniaa sisältävään testiin. Koska tällä hetkellä ammatillinen tai ammattikorkeakoulutasoinen koulutus vesihuolto- tai uima-allastekniikkaan ja vesihygieniaan on vähäistä, tulisi kaikkien edellä mainittujen henkilöiden, täyttääkseen laissa ehdotettava osaamisvaatimus, suorittaa osaamistesti hyväksyttävästi.

Suoranaiset kustannukset vesihygieniaan liittyvästä osaamisveloitteesta aiheutuisivat osaamistestin (20 a § ja 28 b §) suorittamisesta. Testin järjestäjä voisi periä maksun korvaukseksi testin järjestämisestä aiheutuneista todellisista kustannuksista. Mikäli yhden henkilön testimaksu olisi 30 euroa, aiheutuisi testeistä noin 120 000 euron kertaluontoiset kustannukset vuosina 2006 -2008. Kustannuksista vastaisivat työnantajat. Tämän jälkeen henkilöstön vaihtuvuudesta (10 prosenttia vuodessa) johtuen kustannukset olisivat arviolta noin 15 000 euroa vuodessa. Testimaksun lisäksi toiminnanharjoittajalle saattaisi tulla matkoihin ja testiin valmistavasta koulutuksesta aiheutuvia kuluja, jotka

saattavat suurimmillaan olla noin 500 euroa testiltä.

Osaamistestin suorittamista ei olisi sidottu mihinkään valmentavaan koulutukseen. Tarkoituksenmukaista olisi kuitenkin, että työntekijälle annettaisiin osaamistestiin valmentavaa koulutusta erikseen tai osana työhön perehdyttämistä.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksen tavoitteena on maksullisuuden laajentaminen kunnallisen ympäristöterveydenhuollon tarvitsemien voimavarojen turvaamiseksi. Tavoitteena oleva voimavarojen turvaaminen edellyttää kuitenkin, etteivät kunnat samaan aikaan tulojen lisääntyessä pienennä ympäristöterveydenhuollon valvonnan tarvitsemää julkista rahoitusta. Tällöin maksuista kertyvät tulot mahdollistavat useissa tapauksissa ympäristöterveydenhuollon valvonnan kipeästi tarvitseman uuden henkilöstön palkkaamisen kuntiin.

Maksuista kertyvien tulojen kohdentuminen vaihtelee kunnittain. Yleensä kunnissa on siirrytty nettobudjettiin, jolloin kunnan yksikön (esim. ympäristöterveydenhuolto) keräämät tulot jäävät yksikön omaan käyttöön. Joissakin kunnissa kunnan eri yksiköiden saamat tulot ohjautuvat kunnan yhteiseen kassaan eikä tuloja hankkinut yksikkö voi käyttää saamia tuloja oman toimintansa kehittämiseen. Ympäristöterveydenhuollon voimavarojen turvaamiseksi olisikin ensiarvoisen tärkeää, että kunnan ympäristöterveydenhuoltoyksikön valvonnastaan perimät maksut voitaisiin käyttää yksikön toiminnan kehittämiseen, esimerkiksi tarvittavan lisähenkilöstön palkkaamiseen.

Valtioneuvosto teki 30 päivänä lokakuuta 2003 elintarvikevalvonnan ja muun ympäristöterveydenhuollon kehittämistä koskevan periaatepäätöksen. Periaatepäätöksen mukaan elintarvikevalvonta ja muu ympäristöterveydenhuolto järjestetään tulevaisuudessa paikallisella tasolla siten, että kuntien ja kuntayhtymien vastuulla olevasta valvonnasta vastaa seudullinen valvontayksikkö. Seudullinen valvontayksikkö koostuu kuntien ja kuntayhtymien nykyisistä valvontayksiköistä muodostetusta organisaatiosta, joka on yh-

teisen johdon alaisuudessa. Seudullisissa valvontayksiköissä valvonnasta kertyvien tulojen kohdentaminen yksikön toiminnan lehtämiseen on selkeämpää kuin peruskunnassa.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön säätelmä valvonta perustuu monelta osin EU-direktiiveihin ja asetuksiin, joiden mukaan jäsenvaltioiden tulee huolehtia virallisen valvonnan riittävästä rahoituksesta. Kuten edellä on todettu, Suomessa ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön käytännön toimeenpano on kuntien vastuulla. Kuntien vastuuta ympäristöterveydenhuollon toimeenpanossa vahvistaa edelleen edellä mainittu valtioneuvoston periaatepäätös elintarvikevalvonnan ja muun ympäristöterveydenhuollon kehittämistä. Edellisestä seuraa, että kuntien tulee huolehtia virallisen valvonnan riittävästä rahoituksesta.

Vesihygieniaa koskevan osaamisveloitteen toimeenpano olisi terveydensuojelulain nojalla Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tehtävä. Virasto muun muassa ylläpitäisi osaamistestejä ja hyväksyisi osaamistestajaat. Tehtävien on arvioitu vaativan käynnistysvaiheessa noin 0,2 ja myöhemmin 0,1 henkilötyövuoden työpanoksen Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksessa. Muutoin esityksellä ei ole vaikutusta organisaatioihin tai henkilöstöön.

3.3. Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole ympäristövaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Valtioneuvoston päätöksessä ”Sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelma 2000 – 2003” yhtenä toiminnan painopistealueena on hyvinvointia tukevan ympäristön vahvistaminen. Tätä tavoitetta tukevaksi toimenpiteeksi suositellaan kuntien laativan paikallisia ympäristöterveysohjelmia yhteistyössä kestäväen kehityksen paikallisten ohjelmien (Agenda 21) kanssa ja lisäämään yhteistyötä paikallisesti sopimalla. Ohjelmassa suositellaan myös ympäristöterveydenhuollon valvonnan tarvitsemien voimavarojen turvaamiseksi lisäämään valvontamaksujen

käyttöönottoa esimerkiksi asuntojen terveydellisen laadun valvonnassa ja parantamaan omavalvontamenettelyjä. Vuoden 2002 alussa sosiaali- ja terveysministeriö asetti työryhmän, jonka tehtävänä oli kunnallisen ympäristöterveydenhuollon valvonnan maksullisuuden kehittäminen. Työryhmään kutsuttiin edustajat kauppa- ja teollisuusministeriöstä, maa- ja metsätalousministeriöstä, ympäristöministeriöstä, Elintarvikevirastosta, Kuluttajavirastosta, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksesta, Helsingin kaupungista, Suomen Kuntaliitosta, Päivittäistavarakauppayhdistyksestä ja Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitosta. Työryhmän mietintö, joka sisälsi Hallituksen esitys- ja valtioneuvoston asetusluonnoksen perusteluineen luovutettiin sosiaali- ja terveysministeriölle 8 päivänä tammikuuta 2004. Tämän esityksen ehdotukset koskien eräiden ympäristöterveydenhuollon lakien muuttamista valvonnan suunnitelmallisuuden ja maksullisuuden osalta perustuvat työryhmän esityksiin.

Esitys terveydensuojelulain muuttamisesta talousvettä toimittavan laitoksen, uimahallin tai vastaavien ja kylpylöiden veden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevien henkilöiden pätevyysvaatimusten osalta on valmisteltu työryhmissä, joissa on ollut edustajia vesi- ja viemäri- ja ympäristöyhdistyksestä, uimahalli- ja kylpyläteknisestä yhdistyksestä, uimaopetus- ja hengenpelastusliitosta, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksesta ja sosiaali- ja terveysministeriöstä. Lisäksi alan täydennyskoulusta järjestäviä tahoja sekä opetushallitusta kuultiin kuulemistilaisuudessa sosiaali- ja terveysministeriössä 18 päivänä marraskuuta 2004.

Esitys on viimeistely sosiaali- ja terveysministeriössä.

4.1. Lausunnot

Esityksestä on pyydetty lausunnot maa- ja metsätalousministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, oikeusministeriöltä, opetusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, Elintarvikevirastolta, Kuluttajavirastolta, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselta, Opetushallitukselta, Kansanterveyslaitoksen Kuopion yksiköltä, Suomen

ympäristökeskukselta, Lääninhallituksilta, Suomen kuntaliitolta, Kunnalliselta ympäristö- ja terveydenhoitoyhdistys ry:ltä, Eläinlääkäriliitto ry:ltä, Eläinlääkärihygieenikko-yhdistys ry:ltä, Ympäristö- ja terveystieteiden tekniset ry:ltä, Kuntien terveystarkastajat ry:ltä, Kuntien Tekniset KTK:lta, Vesi- ja Viemäri- ja Ympäristöyhdistykseltä, Uimahalli- ja kylpylätekniseltä yhdistykseltä, Uimahallien isännöitsijät ry:ltä, Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitolta, Helsingin kaupungin Ympäristökeskukselta, Kouvolan – Valkealan kyltä ja Mikkelin seudun ympäristökeskukselta.

Lausunnoissa on suhtauduttu pääosin myönteisesti ympäristöterveydenhuollon valvonnan ohjauksen ja suunnitelmallisuuden tehostamista sekä maksullisuuden laajentamista koskevien säännösten uudistamiseen. Osassa lausunnoista kiinnitettiin huomiota valvontaohjelmien kuntiin kohdistuvan ohjauksen velvoittavuuteen sekä uusien maksujen kohdistumiseen kunnan ympäristöterveydenhuollon kehittämiseen. Talousvetä toimittavan laitoksen, uimahallien, kylpylöiden tai vastaavien laitosten veden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevien työntekijöiden pätevyysvaatimuksia koskeviin säännöksiin on suhtauduttu erittäin myönteisesti.

5. Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys uudeksi elintarvikelaiksi (HE 53/2005 vp). Esityksen tavoitteena on yhdistää nykyisen elintarvikelain, eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain (hygienialaki) sekä elintarvikehuoneisto-

jen elintarvikehygieniää koskevilta osin terveydensuojelulain säännökset yhdeksi kokonaisuudeksi. Koska elintarvikehygieniää koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäviksi terveydensuojelulaista uuteen elintarvikelakiin, ei tässä hallituksen esityksessä ole ehdotettu muutoksia terveydensuojelulakiin elintarvikehygienian, valtakunnallisen elintarvikevalvontaohjelman, kunnan elintarvikevalvontasuunnitelman eikä elintarvikevalvonnan maksullisuuden osalta. Elintarvikelakia koskevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Elintarvikevirastolle velvollisuus laatia valtakunnallinen elintarvikevalvontaohjelma ja kunnalle kunnan elintarvikevalvontasuunnitelma sekä kunnalle velvollisuus periä maksu kunnan valvontasuunnitelman mukaisesta elintarvikevalvonnasta. Ehdotus on yhdenmukainen tässä esityksessä eräisiin ympäristöterveydenhuollon lakeihin ehdotetulle säännökselle Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen velvollisuudesta laatia valtakunnallinen valvontaohjelma ja kunnan velvollisuudesta laatia kunnan valvontasuunnitelma sekä periä maksu valvontasuunnitelman mukaisesta valvonnasta.

Elintarvikelakia koskevaan hallituksen esitykseen liittyy terveydensuojelulain muutosesitys, jossa:

1) tässä esityksessä muutettavaksi ehdotettuun lain 6 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti;

2) lakiin tämän esityksen tavoin ehdotetaan lisättäväksi uusi 20 a § (talousveden välityksellä leviävän taudin ehkäiseminen); sekä

3) tämän esityksen tavoin ehdotetaan lain 50 §:n 3 momentin muuttamista.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Terveydensuojelulaki

4 a §. Valtakunnallinen valvontaohjelma. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 a §, jonka mukaan Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulisi laatia terveydensuojelulain kunnallisen valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma. Valtakunnallisen valvontaohjelman tavoitteena olisi ohjata kunnallista terveydensuojelua siten, että valvonta olisi valtakunnallisesti mahdollisimman yhdenmukaista.

Pykälän 1 momentin mukaan valtakunnallisessa valvontaohjelmassa tulisi vähintään määritellä tarkastusten yleinen sisältö, perusteet erityyppisten valvontakohteiden tarkastustiheyksien määrittämiselle ja annettaisiin ohjeet näytteenottotarpeen arvioinnista. Ohjelmassa olisi myös esitettävä menetelmät ohjelman toteutumisen arvioimiseksi. Valvontaohjelman ensisijaisena tavoitteena olisi siten ohjata kunnallista valvontaa. Ohjelma voisi sisältää myös valtion toimeenpanemaan (esimerkiksi keskusvirastot ja lääninhallitukset) valvontaan liittyviä näkökohtia. Edellä mainitun valvontaohjelman vähimmäissisällön lisäksi valvontaohjelma voisi sisältää myös muita kunnallisen ja valtiollisen valvonnan kannalta merkittäviä osa-alueita, kuten ohjeita varautumisesta erityistilanteisiin, viestinnän suunnitteluun ja voimavarojen arviointiin sekä esityksiä valtion tai kuntien toimeenpanemiksi tarkoitetuista markkina- ja valvontaprojekteista. Valvontaohjelmaan sisällytettävien valvontaprojektien ei tarvitsisi aina kattaa koko valtakuntaa, vaan projekti voitaisiin kohdistaa vain osaan kunnista.

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa tarkastusten sisältö tulisi määritellä siten, että

ohjelmassa mainituista tarkastuksista tiedettäisiin, mitä toimenpiteitä ne käytännössä sisältäisivät ja mikä olisi niihin käytettävä arvioitu työaika. Valvontaohjelman sisältämän valvontakohdetyyppien riskinarvioinnin perusteissa tulisi ottaa huomioon ainakin valvontakohteiden toiminnan luonne ja laajuus. Erilaisia valvontakohdetyyppejä olisivat esimerkiksi parturi-kampaamot, vesilaitokset, uimahallit (yli 50 000 kävijää/vuosi), koulut, päiväkodit, hautausmaat ja vaarallisten kemikaalien maahantuonti- ja valmistuspaikat. Valvontakohdetyyppien riskinarvioinnin ja riskiluokituksen perusteella ohjelmassa tulisi mainita valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet. Jos jonkin valvontakohdetyypin toiminnan valvonta ei edellyttäisi säännöllisiä tarkastuksia, valvontakohdetyypin tarkastustiheyttä ei tarvitsisi määrittää. Valtakunnalliseen valvontaohjelmaan tulisi mahdollisuuksien mukaan sisällyttää tässä laissa säädetty valtion viranomaisten toimeenpanema näytteenotto sekä kuntien lakisääteisen näytteenoton yleinen ohjaus. Näytteenotolla tässä yhteydessä tarkoitettaisiin näytteenottoa esimerkiksi talous- ja uimavedestä, erilaisilta pinnoilta (puhtausnäytteet) tai asunnoista. Ohjelma voisi lisäksi sisältää suosituksia vaihtuvista kuntien toimeenpantavista näytteenottoprojekteista.

Valtakunnallisesta valvontaohjelmasta tulisi selvästi käydä ilmi, mitkä ohjelman osat olisivat kuntia sitovia ja mitkä olisivat vain ohjeellisenä kuntien noudatettavia. Kuntia sitovia olisivat ainoastaan ne ohjelman osat ja tehtävät, jotka selkeästi määritellään lainsäädännössä kuntien tehtäväksi. Kaikki muut ohjelman osat olisivat ohjeellisenä kuntien noudatettavia.

Pykälän 2 momentin mukaan laissa tarkoitettua valvontaohjelman tulisi olla osa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa, johon sisällytettäisiin muut

valvontaohjelmat, joista muissa laeissa säädetään erikseen. Edellä mainittuja lakeja olisivat elintarvikelaki, laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluksien turvallisuudesta, kemikaalilaki ja tupakkalaki. Säännöksen toimeenpanon yhteydessä tulisi ottaa huomioon, että ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisen valvontaohjelman laatimisesta yhteistyössä eri ympäristöterveydenhuollon keskusviranomaisten kesken voitaisiin säätää tämän pykälän 3 momentin nojalla. Ympäristöterveydenhuollon lakien mukainen valvonta toimeenpannaan lähes kaikissa kunnissa ja kuntayhtymissä yhdestä ympäristöterveydenhuollon yksiköstä käsin. Jotta tämän kunnan yksikön toiminnan valtakunnallinen ohjaus olisi mahdollisimman yhdenmukaista, tulisi ympäristöterveydenhuollon valtakunnalliseen valvontaohjelmaan sisällyttää ohjeet, suositukset ja määräykset kaikkien edellä mainittujen lakien mukaisesta kunnallisesta valvonnasta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksenantovaltuudesta.

5 §. Alueellinen terveydensuojelu. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan siten, että lääninhallituksen yleisten ohjaus- ja valvontatehtävien lisäksi pykälässä säädettäisiin lääninhallituksen velvollisuudesta arvioida 6 §:ssä tarkoitettuja kunnan valvontasuunnitelmia ja niiden toteutumista.

Kunnan valvontasuunnitelmat muodostaisivat jatkossa kunnan valvonnan perustan. Suunnitelmissa määriteltäisiin kunnan suorittaman valvonnan laajuus ja tiheys. Tästä johtuen on tärkeää, että lääninhallitus arvioisi suunnitelmien sisällön ja erityisesti niiden toteutumisen.

6 §. Kunnan terveydensuojelutehtävät. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan siten, että kunnan terveydensuojelun yleisten tehtävien lisäksi pykälässä säädettäisiin kunnan velvollisuudesta laatia lain mukaista valvontaa varten kunnan terveydensuojelun valvontasuunnitelma.

Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan lain 6 §:n 1 momenttia.

Pykälän uuden 2 momentin mukaan kunnan olisi laadittava ja hyväksyttävä säännöllistä valvontaa koskeva valvontasuunnitelma siten, että suunnitelman mukainen valvonta olisi laadukasta, säännöllistä ja terveyshaitto-

ja ehkäisevää. Säännöksen mukaan kunnan valvontasuunnitelman tulisi sisältää vähintään tarkastusten sisällön määrittelyn, valvontakohteiden tarkastustiheyden, kunnan toimesta tapahtuvan näytteenoton ja tutkimisen sekä valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnin. Edellä mainitun sisällön osalta tulisi ottaa huomioon, mitä ehdotetun 4 a §:n 1 momentin perusteluissa valtakunnallisesta valvontaohjelmasta on esitetty. Tämän lisäksi kunnan valvontasuunnitelman toteutumista tulisi arvioida esimerkiksi valvontakohtetyyppeihin kohdistuneiden tarkastusten määrän sekä tarkastusten kattavuuden osalta. Lisäksi valvonnan tuloksellisuutta voisi arvioida muun muassa epidemioiden ja valvontakohteissa tapahtuneiden onnettomuuksien määrän sekä toimenpidekehotusten määrän perusteella. Kunnan valvontasuunnitelmaan sisällytettäisiin kaikki terveydensuojelulain mukaiset näytteenotot ja tutkimukset, jotka voidaan etukäteen suunnitella. Näitä olisivat esimerkiksi näytteenotto ja tutkimukset talous- ja uimavedestä sekä puhtausnäytteet esimerkiksi uimahalleista ja parturikampaamoista. Valvontasuunnitelmaan voisi sisällyttää myös muita valvonnan kannalta oleellisia asioita, kuten erityistilanteisiin varautumisen, viestinnän ja tiedotuksen sekä voimavarojen arvioinnin.

Kunnan valvontasuunnitelma olisi osa ympäristöterveydenhuollon laatujärjestelmää. Tämä tarkoittaisi sitä, että valvontasuunnitelmaan sisältyvät ja muut ympäristöterveydenhuollon valvontakäytännöt sidottaisiin käytettävissä oleviin laatujärjestelmiin, kuten esimerkiksi Yterva-projektissa kehitettyyn ympäristöterveysvalvonnan laatujärjestelmään.

Pykälän 3 momentin mukaan kunnan valvontasuunnitelman laatimisessa olisi otettava huomioon edellä 4 a §:ssä mainitun valtakunnallisen valvontaohjelman ohjeet ja suositukset sekä kunnan valvontaa sitovat määräykset. Ehdotuksen mukaan kunnan valvontasuunnitelma olisi tarkistettava tarvittaessa, jos esimerkiksi säännösten, valtakunnallisen valvontaohjelman tai paikallisten olosuhteiden muutos antaisivat tähän aiheen tai vähintään kuitenkin kolmen vuoden välein.

Pykälän 4 momentin nojalla valtioneuvo sto voisi antaa asetuksella tarkempia säännöksiä

kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastusten sisällön määrittelystä, valvontakohteitten tarkastustiheyden arvioinnista sekä näyteenotosta ja valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista. Nämä säännökset muodostaisivat samalla valvontasuunnitelman vähimmäisisällön.

7 §. Kunnan terveydensuojeluviranomainen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan yleisperiaatteesta poiketen säännöksessä tarkoitettulla toimielimellä ei olisi oikeutta siirtää 6 §:ssä tarkoitettua valvontasuunnitelmaa koskevaa toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle. Valvontasuunnitelma on esitys terveydensuojelulain tarkoittamasta valvonnasta, josta kunnan tulee lain 50 §:n nojalla periä maksu. Edellä mainitusta johtuen valvontasuunnitelman hyväksymiseen liittyy valvonnan toimeenpanon sekä kunnan talouden ja väestön hyvinvoinnin kannalta niin merkittäviä näkökohtia, että monijäsenisen toimielimen tulisi hyväksyä valvontasuunnitelma.

8 §. Erityistilanteisiin varautuminen. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan siten, että kunnan erityistilanteisiin varautumisen lisäksi pykälässä säädettäisiin Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen velvollisuudesta laatia valtakunnallinen erityistilanteisiin varautumista koskeva suunnitelma talousveden laadun turvaamiseksi.

Vuoden 2003 alusta terveydensuojelulakia muutettiin (1223/2002) siten, että Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksesta tuli lain ja sen nojalla annettavien säännösten toimeenpanoa ja valvontaa valtakunnallisesti ohjaava keskusviranomainen.

Pykälän 1 momentin mukaan Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulisi laatia valtakunnallinen erityistilanteisiin varautumista koskeva suunnitelma talousveden laadun turvaamiseksi. Talousveden laadun turvaaminen myös erityistilanteissa, kuten sähkökatkoksien ja tulvien aikana sekä muissa onnettomuustilanteissa, on väestön ja yksilön terveydensuojelun kannalta tärkeää. Talousveden laatuun liittyvä häiriötilanteet eivät äänsä koske vain yhtä kuntaa vaan ovat usein joko alueellisia tai valtakunnallisia. Edellä mainitusta johtuen on tarkoituksenmukaista, että talousveden laadun turvaami-

seksi laadittaisiin valtakunnallinen suunnitelma, jolla ohjattaisiin myös kuntien omaa varautumissuunnittelua.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan lain 1 momenttia eikä siihen ehdoteta muutoksia.

Pykälän 3 momentin nojalla sosiaali- ja terveysministeriö voisi antaa asetuksella tarkempia säännöksiä erityistilanteisiin varautumista koskevien suunnitelmien sisällöstä ja laadimisesta.

20 a §. Talousvesihygieeninen osaaminen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 20 a §, jossa säädettäisiin lain nojalla hyväksyttävien, yli 50 henkilön tarpeisiin tai yli 10 kuutiometriä päivässä talousvettä toimittavassa laitoksessa työskentelevien, talousveden laatuun vaikuttavien toimenpiteiden tekemisen, yli 50 henkilön tarpeisiin tai yli 10 kuutiometriä päivässä talousvettä toimittavissa laitoksella työskentelevillä henkilöillä, jotka tekevät talousveden laatuun vaikuttavien toimenpiteiden, tulisi olla Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen antama laiteteknistä ja talousvesihygieenistä osaamista koskeva testitodistus.

Pykälän 1 momentin mukaan toiminnanharjoittajan olisi kustannuksellaan huolehdittava siitä, että yli 50 henkilön tarpeisiin tai yli 10 kuutiometriä päivässä talousvettä toimittavassa laitoksessa työskentelevät, talousveden laatuun vaikuttavien toimenpiteiden tekemisen suorittavat hyväksytysti laiteteknistä ja talousvesihygieenistä osaamista arvioivan testin. Testin suorittaneille annettava todistus olisi voimassa 5 vuotta.

Talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista sekä pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annettujen sosiaali- ja terveysministeriön asetusten (461/2000) ja (401/2001) mukaan talousvettä toimittavien laitosten valvonta ja laatuvaatimukset ovat selkeästi tiukempia silloin, kun talousvettä toimittava laitos toimittaa vettä yli 10 kuutiometriä päivässä tai yli 50 käyttäjän tarpeisiin. Vesihuoltolakia (119/2001) sovelletaan pääsääntöisesti vesihuoltolaitoksiin, jotka toimittavat vettä yli 10 kuutiometriä päivässä tai palvelevat yli 50 henkilöä.

Suomessa ei ole tällä hetkellä paljon ammattikoulu- tai ammattikorkeakoulutasaista

koulutusta, jossa annettaisiin kattavasti opetusta laitostekniikkaan, talousvesihygieniaan ja talousveden laatuun liittyen. Edellä kuvattun tasoista koulutusta annetaan lähinnä luonnon- ja ympäristöalan sekä kemian prosessitekniikan perustutkintoihin liittyen. Opetushallituksen aikuiskoulutuksen linjalla on lisäksi käynnissä vesihuoltoalan ammattutkinnon perusteiden laadinta.

Edellisestä johtuen testin hyväksytysti suorittaminen edellyttäisi, koulutustaustaan riippumatta, kaikilta yli 10 kuutiometriä päivässä tai 50 käyttäjän tarpeisiin talousvettä toimittavassa laitoksessa työskenteleviltä, talousveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekeviltä henkilöiltä. Lisäksi testin hyväksytysti suorittaminen edellyttäisi tukkuvesilaitoksella työskenteleviltä, talousveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekeviltä henkilöiltä. Tukkuvesilaitos voidaan katsoa talousvettä toimittavaksi laitokseksi, koska sen toimittama talousvesi päätyy talousveden jakelu-yhtiön kautta lopulliselle käyttäjälle.

Testin hyväksytysti suorittaminen edellyttäisi myös niiltä henkilöiltä, jotka eivät ole talousvettä toimittavan laitoksen palkkalis-toilla, mutta tekevät laitoksella talousveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä esimerkiksi ostopalveluna.

Testitodistusta ei edellyttäisi esimerkiksi talousvettä toimittavan laitoksen toimistohenkilökunnalta tai henkilöltä, joka suorittaa laitoksessa pelkästään rutiinomaista mittarien lukemista ja tulosten kirjaamista.

Talousveden käsittelyyn liittyvä tekniikka ja talousvesilainsäädäntö sekä -ohjeet kehittyvät jatkuvasti, mikä edellyttää jatkuvaa koulutusta tai muuta pätevyyden ylläpitoa. Edellisestä johtuen todistus testin hyväksyttävästi suorittamisesta olisi voimassa viisi vuotta todistuksen antopäivästä, minkä jälkeen testi tulisi suorittaa uudestaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuudesta.

28 a §. Allasvesihygieninen osaaminen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 28 a §, jossa säädettäisiin laissa tarkoitettussa uimahallissa, kylpylässä tai vastaavassa laitoksessa työskentelevien, allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevien henkilöiden pätevyysvaatimuksista. Ehdotuksen mukaan

kaikilla uimahallissa, kylpylässä tai vastaavassa laitoksessa työskentelevillä henkilöillä, jotka tekevät allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä, tulisi olla Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen antama laitosteknistä ja allasvesihygienistä osaamista koskeva testitodistus.

Pykälän 1 momentin mukaan toiminnanharjoittajan olisi kustannuksellaan huolehdittava siitä, että uimahallissa, kylpylässä tai vastaavassa laitoksessa työskentelevät, allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevät henkilöt suorittavat hyväksytysti laitosteknistä ja allasvesihygienistä osaamista arvioivan testin.

Testin hyväksytysti suorittaminen edellyttäisi kaikilta uimahallien ja kylpylöiden allasvesien laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (315/2002) soveltamisalaan kuuluvissa uimahalleissa, kylpylöissä tai vastaavissa laitoksissa työskenteleviltä, allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekeviltä henkilöiltä.

Suomessa ei ole tällä hetkellä ammattikoulu- tai ammattikorkeakoulutasoista koulutusta, jossa annettaisiin kattavasti opetusta laitostekniikkaan, allasvesihygieniaan ja allasveden laatuun liittyen. Tästä johtuen testin suorittaminen edellyttäisi, koulutustaustaan riippumatta, kaikilta uimahalleissa, kylpylöissä tai vastaavissa laitoksissa työskenteleviltä allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekeviltä henkilöiltä.

Testin hyväksytysti suorittaminen edellyttäisi myös niiltä henkilöiltä, jotka eivät ole uimahallin, kylpylän tai vastaavan laitoksen palkkalis-toilla, mutta tekevät laitoksella allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä esimerkiksi ostopalveluna.

Testitodistusta ei edellyttäisi henkilöltä, joka toimii 1 momentin mukaisessa laitoksessa pelkästään esimerkiksi siistijänä, uimaopettajana, uinnin valvojana tai lippukassan hoitajana.

Allasveden käsittelyyn liittyvä tekniikka ja allasvesilainsäädäntö sekä -ohjeet kehittyvät jatkuvasti, mikä edellyttää jatkuvaa koulutusta tai muuta pätevyyden ylläpitoa. Edellisestä johtuen todistus testin hyväksyttävästi suorittamisesta olisi voimassa viisi vuotta todistuksen antopäivästä, minkä jälkeen testi tulisi

suoritta uudestaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuudesta.

47 §. Valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan siten, että siinä tarkennettaisiin kunnan terveydensuojeluviranomaisen velvollisuuksia antaa valvo ntaa koskevia tietoja valtion viranomaiselle. Samalla säädettäisiin lääninhallituksen velvollisuudesta antaa ohjausta ja valvontaa koskevia tietoja Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle. Pykälän otsikko muutettaisiin siten, että se vastaisi paremmin pykälän uutta sisältöä.

Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan lain 1 momenttia eikä siihen ehdoteta muutoksia.

Pykälän 2 momentin mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisten ja lääninhallitusten tulisi pyydettyä toimittaa korvauksetta Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja sekä valvontaa koskevia tietoja tämän lain mukaisen valvonnan ohjausta, seurantaa, raportointia ja tilastointia varten. Koska Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus on vuoden 2003 alusta ollut ainoa valtakunnallisesti terveydensuojelun toimeenpanoa ohjaava valtion viranomainen, säädettäisiin kunnan ja lääninhallituksen velvollisuudesta antaa valvontaa koskevia tietoja ainoastaan Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle.

Pykälän 3 momentin mukaan valvontaviranomaisen tulisi toimittaa 2 momentissa tarkoitettut tiedot Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen määräämällä tavalla. Ympäristöterveydenhuollon vastuuministeriöiden (sosiaali- ja terveysministeriö, maa- ja metsätalousministeriö sekä kauppa- ja teollisuusministeriö) ja keskusvirastojen (Elintarvikevirasto, Kuluttajavirasto ja Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus) yhteistyönä on käynnissä ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmän kehittämishanke, jonka tavoitteena on kehittää valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmä, joka on yhteensopiva kuntien käyttämien valvontakohdetietojärjestel-

mien kanssa. Jotta järjestelmä toimisi jatkossa moitteettomasti tulisi kunnista yhteiseen järjestelmään tulevan tiedon olla perusteiltaan yhdenmukaista. Yhteisistä järjestelmään liittyvistä perusteista sovitaan kuntien ja keskusvirastojen kesken. Järjestelmän toimivuuden kannalta on tärkeää, että tiedot yhteiseen järjestelmään toimitetaan jatkossa Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen määräämällä tavalla.

Pykälän 4 momentin nojalla valtioneuvosto antaisi asetuksella tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedoksiantovelvollisuudesta.

50 §. Maksut. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunnan olisi perittävä kunnan hyväksymän taksan mukainen maksu lain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittelyn lisäksi myös tämän lain 6 §:ssä tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista ja näytteenotosta. Maksu voitaisiin periä kuitenkin vain sellaisista säännöllisesti suoritettavista tarkastuksista ja näytteenotosta, jotka voidaan ennakolta suunnitella esimerkiksi kuluvaa vuotta seuraavaksi vuodeksi ja joista on säädetty tämän lain 6 §:ssä mainitulla valtioneuvoston asetuksella. Maksua ei siis voisi periä ruokamyrkytys- ja vesiepidemioiden, eikä valitustapausten selvitystyöhön tarvittavista tarkastuksista ja näytteenotosta. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen kuntien toimeenpanemiksi esittämistä näytteenotoprojekteista aiheutuvat kustannukset maksaisi pääsääntöisesti valtio. Kuntien tulisi kuitenkin huolehtia siitä, että myös maksuttomat valvontatoimenpiteet toimeenpannaan niin kuin niistä on tässä laissa säädetty.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi lisäksi siten, että kunnan olisi perittävä maksu myös 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonnasta silloin, kun määräysten antaminen perustuu tämän lain säännösten noudattamatta jättämiseen.

Esityksen tavoitteena on maksullisuuden laajentaminen kunnallisen ympäristöterveydenhuollon tarvitsemien voimavarojen turvaamiseksi. Tästä johtuen olisi tärkeää, että kunnan terveydensuojeluviranomaisen edellä mainituista tarkastuksista perimät maksut

käytettäisiin lain mukaisen valvonnan kehittämiseen.

Ympäristöterveydenhuollon paikallinen valvonta perustuu aikaisempaa enemmän toiminnanharjoittajien ohjaukseen ja neuvotaan. Ehdotuksen mukaan kunnilta edellytettäisiin suunnitellumpaa ja laatu-asiakirjoihin perustuvaa valvontaa. Tämä merkitsisi sitä, että toiminnanharjoittaja saisi maksua vastaan aikaisempaa parempaa ja maksua vastaavaa palvelua valvontaviranomaiselta.

52 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen ja lääninhallituksen määräykset. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan siten, että kiireellisissä tapauksissa ja tapauksissa, joissa 51 §:ssä tarkoitettu terveyshaitta ulottuu laajalle alueelle tai on erityisen merkityksellinen, voisi valtakunnallisesti sosiaali- ja terveysministeriön sijasta Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus tai läänin alueella lääninhallitus antaa määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen syntymisen ehkäisemiseksi. Otsikko ehdotetaan muutettavaksi siten, että sosiaali- ja terveysministeriö korvataan Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksella.

Koska vuoden 2003 alusta terveydensuojelulakia muutettiin siten, että Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksesta tuli lain ja sen nojalla annettavien säännösten toimeenpano ja valvontaa valtakunnallisesti ohjaava keskusviranomainen, on tarkoituksenmukaista, että valtakunnalliset määräykset edellä mainituissa tapauksissa antaa Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus eikä sosiaali- ja terveysministeriö.

56 §. Muutoksenhaku. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka koskisi muutoksenhakua 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaa koskevaan päätökseen. Säännöksen mukaan muutosta kyseiseen päätökseen haettaisiin noudattaen mitä muutoksenhausta kuntalaisissa (365/1995) säädetään. Näin ollen kunnan valvontasuunnitelmaan muutosta haettaessa tulisivat kuntalain mukaisesti oikeussuojakeinoina kysymykseen kunnallisvalitus ja hallintovalitus.

Kunnan viranomaisen päätöksestä valitaan yleensä kunnallisvalituksella asioissa, joissa toimivalta perustuu kuntalakiin ja sen

nojalla esimerkiksi johtosäännössä annettuun toimivaltaan. Myös muissa asioissa valituslajina on kunnallisvalitus, jollei lailla erikseen toisin säädetä. Hallintovalitus puolestaan on usein valituksena asioissa, joissa kunnan viranomaisen toimivalta perustuu erityislainsäädäntöön. Hallintovalitus onkin yleinen valitusmuoto ympäristöterveydenhuollon laeissa. Kuitenkin esimerkiksi terveydensuojelulain 50 §:ssä mainittuun kunnan hyväksymään taksaan sovelletaan kunnallisvalitusta.

Kunnallisvalitus on kansalaisvalitus, jonka asianosaisen lisäksi jokainen kunnan jäsen voi tehdä. Hallintovalituksen voi tehdä vain asianosainen. Kunnallisvalituksen voi perustaa vain päätöksen laillisuusvirheeseen. Hallintovalituksen valintaperusteita ei ole rajoitettu, vaan valituksen voi tehdä myös tarkoituksenmukaisuusperusteella. Hallintovalituksessa valitusviranomaisen tutkimusvalta on laajempi kuin kunnallisvalituksessa. Hallintovalituksessa voi siten valitusviranomainen kumota päätöksen sellaisellakin perusteella, johon valittaja ei ole vedonnut. Hallintovalituksessa valitusviranomainen voisi korvata kunnan virheellisen päätöksen tekemällä uudella päätöksellä, jolloin päätöstä ei tekisikään kunnan viranomainen. Kunnallisvalitus sen sijaan voisi johtaa vain päätöksen kumoamiseen ja asian palauttamiseen kuntaan.

Vaikka kunnan valvontasuunnitelman laatiminen perustuu erityislainsäädäntöön, olisi edellä kuvatuin perustein kunnan valvontasuunnitelmaa koskevana valitusmuotona käytettävä kunnallisvalitusta.

57 §. Täytäntöönpano. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa koskevan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta.

Valvontasuunnitelmaa koskevaan kunnan päätökseen sovellettaisiin muutettavaksi ehdotetun 56 §:n 3 momentin mukaan kuntalain kanssa yhdenmukaisia muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Valvontasuunnitelman muutoksenhakukelpoisuus riippuu lähinnä siitä, onko kysymys periaatepäätöksestä, jota on tarkoitus noudattaa tulevia päätöksiä tehtäessä vai lopullisesta asiaratkaisusta. Koska valvontasuunnitelman sisältö ratkaisisi, milloin siitä voitaisiin valittaa, olisi pidettävä

tarkoituksenmukaisena, että valvontasuunnitelma olisi muutoksenhausta huolimatta täytäntöönpanokelpoinen ellei valitusviranomainen toisin päättä.

59 a §. Testit ja testaaminen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 59 a §, jossa säädettäisiin 20 a §:ssä ja 28 a §:ssä tarkoitettujen testien järjestämisestä.

Pykälän 1 momentin mukaan testejä voitavat järjestää Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen hyväksymät testaajat. Testaajan kelpoisuudet täyttäisi henkilö, jolla on lain 7 §:n 3 momentissa määritelty koulutus sekä talous- ja allasveden laatuun ja tekniikkaan liittyvä asiantuntemus ja kokemus tai joka on tutkinnon tai aineenhallinnan osalta kelpoinen korkeakoulun tai Opetushallituksen toimialaan kuuluvan oppilaitoksen vesilaitos- tai allasvesitekniikkaan taikka talous- tai allasvesihygieniään liittyvän lehtorin tai opettajan virkaan.

Kielilain (423/2003) mukaan Suomen kansalliskieliä ovat suomi ja ruotsi. Pykälän 2 momentin mukaan testi voitaisiin näin ollen suorittaa testiin osallistuvan valinnan mukaan joko suomen tai ruotsin kielellä. Lisäksi pykälän 2 momentin mukaan Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voisi määrätä testien laatimisesta, testin hyväksyttävän suorittamisen arvioinnista ja testitodistuksen sisällöstä. Säännöksessä Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle ehdotettava valtuus antaa oikeussäännöksi luonnehdittavia yleisiä määräyksiä olisi perustuslain 80 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla rajattu eikä siihen sisältyisi merkittävää harkintavallan käyttöä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin testajien toiminnan valvonnasta sekä testaajaksi hyväksynnän peruuttamisesta.

Testaajalla olisi pykälän 4 momentin mukaan oikeus periä testistä maksu, joka vastasi enintään testin järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia. Maksu kohdistuisi käytännössä siihen toiminnanharjoittajaan, jonka palveluksessa testiin osallistuva työskentelee. Koska kyseessä ei ole terveydensuojelulain valvontaan liittyvä maksu, ei maksusäännöstä ole tarkoituksenmukaista liittää lain maksuja koskevaan 50 §:ään. Testaaja voisi ottaa huomioon testimaksun suuruutta määritettäessä muun muassa testitilan

vuokran, valvojien palkkiot, testien tarkastamistyön sekä muut testin järjestämisestä aiheutuvat hallinnolliset kulut. Lisäksi säännöksen mukaan ehdotetun pykälän mukaisia tehtäviä suorittavaan testaajaan sovellettaisiin samoja vaatimuksia kuin 49 §:n mukaan ulkopuolisiin asiantuntijoihin eli hallintolain (434/2003) virkamiehen esteellisyyttä koskevia säännöksiä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuudesta.

1.2. Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi

14 §. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan siten, että siihen keskitettäisiin säännökset valtion viranomaisen toimeenpanemasta ohjauksesta ja valvonnasta. Ehdotetut muutokset ja niiden perustelut vastaisivat terveydensuojelulakiin lisättäväksi ehdotettua 4 a §:ää ja sen perusteluja.

Lain nojalla annettujen säännösten noudattamisen yleistä johtoa koskevat 1 ja 2 momentit vastaisivat voimassa olevan lain 14 §:n 1 ja 2 momentteja.

Pykälän uuden 3 momentin mukaan Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontakeskuksen tulee laatia lain kunnallisen valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma. Valtakunnallisen valvontaohjelman tavoitteena olisi ohjata kunnallista lain mukaista valvontaa siten, että valvonta olisi valtakunnallisesti mahdollisimman yhdenmukaista. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin myös lain mukaisen valtakunnallisen valvontaohjelman sisällöstä.

Pykälän uudessa 4 momentissa määriteltäisiin laissa tarkoitettun valtakunnallisen valvontaohjelman suhde valtakunnalliseen, koko ympäristöterveydenhuollon valvontaa koskevaan, ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelmaan.

Pykälän uudessa 5 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksenantovaltuudesta.

Pykälän 6 momentti koskisi lääninhallitusten kuntien ohjausta ja se vastaisi voimassa olevan lain 14 §:n 3 momenttia sillä lisäyksellä, että lääninhallituksen yleisten ohjaus-

ja valvontatehtävien lisäksi momentissa säädetäisiin lääninhallituksen velvollisuudesta arvioida 14 a §:ssä tarkoitettuja kunnan valvontasuunnitelmia ja niiden toteutumista. Ehdotetut muutokset ja niiden perustelut vastaisivat terveydensuojelulain 5 §:ään ehdotettua muutosta ja sen perusteluja.

14 a §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 14 a §, johon keskitettäisiin säännökset kunnan valvontaviranomaisen toimeenpanemasta valvonnasta. Ehdotus ja sen perustelut vastaisivat terveydensuojelulain 6 ja 7 §:ään ehdotettuja muutoksia ja niiden perusteluja.

Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan lain 14 §:n 4 momentin kunnan lain valvonnasta vastaavaa toimielintä ja toimivallan siirtoa koskevaa alkuosaa lisättyinä säännöksellä, jonka mukaan toimielimellä ei olisi, yleisperiaatteesta poiketen, oikeutta siirtää 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa koskevaa toimivaltaansa alaiselle viranhaltijalle.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan lain 14 §:n 4 momentin kuntien välistä yhteistoimintaa koskevaa loppuosaa.

Pykälän 3 momentissa säädetäisiin kunnan valvontasuunnitelmasta ja sen sisällöstä.

Pykälän 4 momentin mukaan kunnan valvontasuunnitelman laatimisessa olisi otettava huomioon edellä 14 §:n 3 momentissa mainittu valtakunnallisen valvontaohjelman ohjeet ja suositukset sekä kunnan valvontaa sitovat määräykset. Ehdotuksen mukaan kunnan valvontasuunnitelma olisi tarkistettava tarvittaessa, jos esimerkiksi säännösten, valtakunnallisen valvontaohjelman tai paikallisten olosuhteiden muutos antaisivat tähän aiheen tai vähintään kuitenkin kolmen vuoden välein.

Pykälän 5 momentissa säädetäisiin valtioneuvoston asetuksenantovaltuudesta.

14 b §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 14 b §, johon keskitettäisiin säännökset muiden valtion viranomaisten toimeenpanemasta valvonnasta. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan lain 14 §:n 5 momenttia ja pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan lain 14 §:n 6 momenttia.

25 §. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan siten, että osa pykälän asiasisällöstä siirrettäisiin joko ehdotettuun uuteen 25 a §:ään tai ehdotettuun uuteen 25 b

§:ään.

Pykälän 1 ja 2 momentit vastaisivat voimassa olevan lain 1 ja 2 momentteja.

Pykälän 3 momentti perustuisi voimassa olevan lain 25 §:n 3 momentin valtion viranomaisten perimiä maksuja koskeviin säännöksiin. Sen sijaan kunnalle valvonnasta perittäviä maksuja koskevat voimassa olevan lain 25 §:n 3 momentin säännökset siirrettäisiin muutettuina ehdotettuun uuteen 25 a §:ään.

25 a §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 25 a §, jossa säädetäisiin kunnan velvollisuudesta periä toiminnanharjoittajalta maksu valvontasuunnitelman mukaisesta valvonnasta. Voimassa olevassa laissa säädetään kunnan tupakkalain valvonnasta perittävistä maksuista, joten muutoksella yhdenmukaistettaisiin valvonnan maksullisuutta koskevia säännöksiä muiden ympäristöterveydenhuollon lakien kanssa. Ehdotus ja sen perustelut vastaisivat terveydensuojelulain 50 §:ään ehdotettua muutosta ja sen perusteluja.

Pykälän 1 momentissa kunnan maksujen perusteet määriteltäisiin siten, että kunnan olisi perittävä kunnan hyväksymän taksan mukainen maksu lain 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista ja näytteenotosta sekä valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonnasta silloin, kun määräysten antaminen perustuu tämän lain säännösten noudattamatta jättämiseen.

Pykälän 2 momentin mukaan kunnan tulisi määritellä suoritteistaan perimät maksut siten, että ne vastaisivat suuruudeltaan enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

25 b §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 25 b § johon siirrettäisiin voimassa olevan lain 25 §:n 4 momentti.

28 a §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 28 a §, jossa säädetäisiin kunnan valvontaviranomaisen ja lääninhallituksen velvollisuudesta toimittaa pyydettyä valvontaan liittyviä tietoja Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle. Pykälä ja sen perustelut vastaavat terveydensuojelulain 47 §:n 2, 3 ja 4 momentteihin ehdotettuja muutoksia ja niiden perusteluita.

35 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi

säännökset kunnan laatimaan valvontasuunnitelmaan liittyvien päätösten muutoksenhausta. Tämän vuoksi pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan. Ehdotus ja sen perustelut vastaisivat terveydensuojelulain 56 §:n 3 momenttiin ehdotettua muutosta ja sen perusteluja.

Pykälän uuden 1 momentin mukaan muutosta lain 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa sekä 25 a §:n 1 momentissa tarkoitettua taksaa koskevaan päätökseen haettaisiin noudattaen, mitä muutoksenhausta kuntalaissa säädetään.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan lain 35 §:n 1 momenttia ja pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevan lain 35 §:n 2 momenttia.

1.3. Kemikaalilaki

5 §. Viranomaiset keskushallinnossa. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännökset, jotka koskevat Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen velvollisuutta laatia lain mukaiseen valvontaan liittyvä valtakunnallinen kemikaalilain valvontaohjelma. Tämän vuoksi pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan. Ehdotus ja sen perustelut vastaisivat terveydensuojelulakiin lisättäväksi ehdotettua 4 a §:ää ja sen perusteluja.

Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan lain 1 momenttia.

Pykälän uuden 2 momentin mukaan Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulisi 1 momentin mukaisella toimialueellaan laatia lain kunnallisen valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen kemikaalilain valvontaohjelma. Valtakunnallisen valvontaohjelman tavoitteena olisi ohjata kunnallista lain mukaista valvontaa siten, että valvonta olisi valtakunnallisesti mahdollisimman yhdenmukaista. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi lain mukaisen valtakunnallisen valvontaohjelman sisällöstä. Kemikaalilain mukainen säännöllinen valvonta ei sisällä näytteenottoa kemikaaleista. Tästä johtuen terveydensuojelulakiin ehdotetusta 4 a §:n 1 momentista poiketen valtakunnallisen kemikaalilain valvontaohjelman sisältöön ei kuuluisi näytteenoton tarpeen arviointia ja ohjeistusta.

Pykälän uudessa 3 momentissa määriteltäisiin perusteet lain mukaisen valtakunnallisen valvontaohjelman suhteesta valtakunnalliseen, koko ympäristöterveydenhuollon valvontaa koskevaan, ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelmaan.

Pykälän uudessa 4 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksenantovaltuudesta.

6 §. Alueelliset valvontaviranomaiset. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi siten, että lääninhallituksen yleisten ohjaus- ja valvontatehtävien lisäksi pykälässä säädettäisiin lääninhallituksen velvollisuudesta arvioida 7 §:ssä tarkoitettuja kunnan valvontasuunnitelmia ja niiden toteutumista. Pykälä ja sen perustelut vastaavat terveydensuojelulain 5 §:ään ehdotettua muutosta ja sen perusteluita.

7 §. Paikalliset valvontaviranomaiset. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännökset, jotka koskevat kunnan velvollisuutta laatia lain mukaiseen valvontaan liittyvä valvontasuunnitelma. Tämän vuoksi pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan. Ehdotus ja sen perustelut vastaisivat terveydensuojelulain 6 §:ään ehdotettua muutosta ja sen perusteluja.

Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan lain 7 §:n 1 momentin kunnan lain valvonnasta vastaavaa toimielintä koskevaa alkuosaa lisättyinä säännöksellä, jonka mukaan kunnan valtuusto voisi antaa kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle sekä säännöksellä, jonka mukaan toimielimellä ei olisi, yleisperiaatteesta poiketen, oikeutta siirtää 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa koskevaa toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan lain 7 §:n 3 momenttia.

Pykälän uudessa 3 momentissa säädettäisiin kunnan valvontasuunnitelmasta ja sen sisällöstä. Kemikaalilain mukainen säännöllinen valvonta ei sisällä näytteenottoa kemikaaleista. Tästä johtuen terveydensuojelulakiin ehdotetusta 6 §:n 2 momentista poiketen kunnan valvontasuunnitelman vähimmäissisältöön ei kuuluisi kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja tutkiminen eikä listaus hyväksytyistä laboratorioista, joihin valvonta tukeutuu.

Pykälän uuden 4 momentin mukaan kunnan valvontasuunnitelman laatimisessa olisi otettava huomioon edellä 5 §:n 2 momentissa mainitun valtakunnallisen valvontaohjelman ohjeet ja suositukset sekä kunnan valvontaa sitovat määräykset. Ehdotuksen mukaan kunnan valvontasuunnitelma olisi tarkistettava tarvittaessa, jos esimerkiksi säännösten, valtakunnallisen valvontaohjelman tai paikallisten olo-suhteiden muutos antaisivat tähän aiheen tai vähintään kuitenkin kolmen vuoden välein.

Pykälän uudessa 5 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksenantovaltuudesta.

49 §. Valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan siten, että siinä tarkennettaisiin viranomaisten tiedonvaihtoon liittyviä velvollisuuksia. Samalla säädettäisiin lääninhallituksen velvollisuudesta antaa ohjausta ja valvontaa koskevia tietoja Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle. Pykälän otsikko muutettaisiin siten, että se vastaisi paremmin pykälän uutta sisältöä. Pykälä ja sen perustelut vastaavat terveydensuojelulain 49 §:ään ehdotettua muutosta ja sen perusteluita.

55 §. Muutoksenhaku. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että se sisältäisi säännöksen myös valvontasuunnitelmaa koskevan päätöksen muutoksenhausta. Valvontasuunnitelman osalta ehdotus ja sen perustelut vastaavat terveydensuojelulain 56 §:n 3 momenttiin ehdotettua muutosta ja sen perusteluita. Kunnan maksuja koskevassa taksassa hyväksytään kunnan julkisoikeudellisten maksujen perusteet, joten on asianmukaista, että muutoksenhaku tästä päätöksestä määräytyy kuntalain mukaisesti. Ehdotetun muutoksen jälkeen taksaa koskeva muutoksenhaku olisi yhdenmukainen muun ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön kanssa.

56 §. Täytäntöönpano. Pykälää ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin 7 §:n 3 momentissa tarkoitettun kunnan valvontasuunnitelmasta tehtävän päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta. Ehdotus ja sen perustelut vastaavat terveydensuojelulain 57 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta ja sen perusteluita.

60 §. Maksut. Pykälään ehdotetaan lisättä-

väksi uusi 4 momentti siten, että kunnan olisi perittävä kunnan hyväksymän taksan mukainen maksu lain 7 §:ssä tarkoitetuista kunnan valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista sekä valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonnasta silloin, kun määräysten antaminen perustuu lain säännösten noudattamatta jättämiseen. Ehdotus ja sen perustelut vastaavat terveydensuojelulain 50 §:ään ehdotettua muutosta sen perusteluita.

Pykälän voimassa oleva 4 momentti ehdotetaan siirrettäväksi 5 momentiksi eikä siihen ehdoteta muutoksia.

2. Tarkemmat säännökset

Ympäristöterveydenhuollon lakien valtakunnallista valvontaohjelmaa ja kunnan valvontasuunnitelmaa koskevien valtuutussäännösten nojalla (terveydensuojelulaki 4 a § ja 6 §, tupakkalaki 14 § ja 14 a § sekä kemikaalilaki 5 § ja 7 §) annettaisiin valtioneuvoston asetus valtakunnallisesta valvontaohjelmasta ja kunnan valvontasuunnitelmasta. Valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin ympäristöterveydenhuollon lakeihin sisältyviä säännöksiä tarkemmin sekä valtakunnallisen valvontaohjelman että kunnan valvontasuunnitelman sisällöstä. Asetuksenluonnoksen mukaan Elintarvikeviraston, Kuluttajaviraston ja Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulisi laatia koko ympäristöterveydenhuollon valvonnan kattava yhteinen ympäristöterveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelma.

Terveydensuojelulakiin ehdotetun 20 a §:n 2 momentin, 28 a §:n 2 momentin ja 59 a §:n 5 momentin nojalla annettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetus talousvettä toimittavalla laitoksella, uimahallissa, kylpylässä tai vastaavassa laitoksessa työskentelevältä henkilöstöltä vaadittavasta laite- ja väline- ja vesi-hygienisestä osaamisesta ja osaamisen testaamisesta. Asetuksessa säädettäisiin lain säännöksiä tarkemmin testitodistuksesta, laite- ja väline- ja vesi-hygienisestä ja talous- ja allasvesihygienisestä osaamisesta sekä testaajan kelpoisuudesta ja muista testaajaksi hyväksymisen edellytyksistä. Asetusluonnoksen mukaan osaamisvelvoitteen piirissä olisivat terveydensuojelulain mukaisessa talousvettä toimit-

tavassa laitoksessa, uimahallissa, kylpylässä tai vastaavassa laitoksessa työskentelevät, veden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevät henkilöt.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan keväällä 2006.

Terveysturvallisuuslain muuttamisesta annettavan lain voimaantulosäännöksen yhteyteen ehdotetaan otettaviksi valtakunnalliseen valvontaohjelmaan ja kuntien valvontasuunnitelmiin sekä talousvettä toimittavien laitosten, uimahallien, kylpylöiden tai vastaavien laitoksien veden laadusta vastaavien henki-

löiden pätevyysvaatimuksiin liittyvät tarpeelliset siirtymäsäännökset.

Tupakkalain muuttamisesta annettavan lain voimaantulosäännöksen yhteyteen ehdotetaan otettaviksi valtakunnalliseen valvontaohjelmaan ja kuntien valvontasuunnitelmiin liittyvät tarpeelliset siirtymäsäännökset.

Kemikaalilain muuttamisesta annettavan lain voimaantulosäännöksen yhteyteen ehdotetaan otettaviksi valtakunnalliseen valvontaohjelmaan ja kuntien valvontasuunnitelmiin liittyvät tarpeelliset siirtymäsäännökset.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**terveydensuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun terveydensuojelulain (763/1994) 5 ja 6 §, 7 §:n 1 momentti, 8 ja 47 §, 50 §:n 2 ja 3 momentti, 52 § sekä 56 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 7 §:n 1 momentti ja 56 §:n 3 momentti laissa 777/1996 sekä 50 §:n 2 ja 3 momentti laissa 691/2001, sekä
lisätään lakiin uusi 4 a, 20 a ja 28 a §, 57 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 720/2005, uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 59 a § seuraavasti:

4 a §

Valtakunnallinen valvontaohjelma

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma (*valvontaohjelma*). Valtakunnallisen valvontaohjelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

- 1) tarkastusten sisällön yleinen määrittely;
- 2) perusteet, joiden mukaan erityyppisten valvontakohteiden riskit arvioidaan ja kohteiden tarkastustiheys määrätään;
- 3) näytteenoton tarpeen arviointi ja ohjeistus;
- 4) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen valvontasuunnitelmien toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät; sekä
- 5) valvontaohjelman toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät.

Valvontaohjelma tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Tämän lain mukainen valvontaohjelma on osa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa, johon kuuluvat

myös ne muut valtakunnalliset valvontaohjelmat, joista säädetään muissa ympäristöterveydenhuollon laeissa.

Tarkempia säännöksiä valtakunnallisen valvontaohjelman laatimisesta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Alueellinen terveydensuojelu

Lääninhallitus ohjaa ja valvoo terveydensuojelua läänin alueella sekä arvioi kuntien terveydensuojelun valvontasuunnitelmat ja niiden toteutumista.

6 §

Kunnan terveydensuojelutehtävät

Kunnan tehtävänä on alueellaan, siten kuin jäljempänä säädetään, edistää ja valvoa terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Kunnan on tiedotettava terveydensuojelusta ja järjestettävä terveydensuojelua koskevaa ohjausta ja neuvontaa.

Kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva terveydensuojelun valvontasuunnitelma (*kunnan valvontasuunnitelma*) siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää. Valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

- 1) tarkastusten sisällön määrittely;
- 2) valvontakohteiden tarkastustiheys;
- 3) kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen;
- 4) valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi; sekä
- 5) hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

Kunnan valvontasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon 4 a §:ssä tarkoitettu valvontaohjelma. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelman sisällöstä, valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista, valvontakohteitten tarkastustiheydestä, näytteenotosta ja valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Kunnan terveydensuojeluviranomainen

Kunnan terveydensuojeluun kuuluvista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin (*kunnan terveydensuojeluviranomainen*). Valtuusto voi antaa kunnan terveydensuojeluviranomaiselle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle. Kunnan terveydensuojeluviranomaisella ei kuitenkaan ole oikeutta siirtää 6 §:ssä tarkoitettua valvontasuunnitelman hyväksymistä koskevaa toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle.

8 §

Erityistilanteisiin varautuminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen on laadittava suunnitelma talousveden laadun turvaamiseksi onnettomuuksissa tai vastaavissa muissa erityistilanteissa.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on yhteistyössä muiden viranomaisten ja laitosten kanssa ennakolta varauduttava erityistilanteiden aiheuttamien terveyshaittojen ehkäisemiseksi, selvittämiseksi ja poistamiseksi tarvittaviin valmius- ja varotoimenpiteisiin.

Tarkempia säännöksiä erityistilanteisiin varautumista koskevien suunnitelmien sisällöstä ja laatimisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

20 a §

Talousvesihygieeninen osaaminen

Toiminnanharjoittajan on kustannuksellaan huolehdittava siitä, että tämän lain nojalla hyväksyttävässä, yli 50 henkilön tarpeisiin tai yli 10 kuutiometriä talousvettä päivässä toimittavassa laitoksessa työskentelevillä, talousveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevillä on laitosteknistä ja talousvesihygieenistä osaamista osoittava Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen antama todistus. Todistus annetaan henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti laitosteknistä ja talousvesihygieenistä osaamista arvioivan testin. Todistus on voimassa viisi vuotta.

Tarkempia säännöksiä testitodistuksesta sekä laitosteknisestä ja talousvesihygieenisestä osaamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

28 a §

Allasvesihygieeninen osaaminen

Toiminnanharjoittajan on kustannuksellaan huolehdittava siitä, että tässä laissa tarkoitettussa uimahallissa, kylpylässä tai vastaavassa laitoksessa työskentelevillä, allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevillä henkilöillä on laitosteknistä ja allasvesihygieenistä osaamista osoittava Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen antama todistus. Todistus annetaan henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti laitosteknistä ja allasvesihygieenistä osaamista arvioivan testin. Todistus on voimassa viisi vuotta.

Tarkempia säännöksiä testitodistuksesta sekä laitosteknisestä ja allasvesihygieenisestä

tä osaamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

47 §

Valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on oikeus saada kunnan, valtion ja kirkon viranomaiselta kunnan terveydensuojelun kehittämisen ja valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen sekä lääninhallitus ovat velvollisia pyydetäessä toimittamaan korvauksetta Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja sekä valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan ohjausta, seuranta, raportointia ja tilastointia varten.

Valvontaviranomaisen on toimitettava 2 momentissa tarkoitetut tiedot Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen määrämällä tavalla.

Tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

50 §

Maksut

Kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta tämän lain mukaisista käsittelemistään ilmoituksista, 6 §:ssä tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista ja näytteenotosta sekä tutkimuksista hyväksymänsä taksan mukainen maksu.

Toiminnanharjoittajalta on lisäksi perittävä maksu valvontatoimenpiteistä, jotka liittyvät:

1) 6 §:ssä tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvontaan silloin, kun määräysten antaminen perustuu tämän lain säännösten noudattamatta jättämiseen;

2) 13 §:n ja 14 §:n 2 momentin nojalla tehtyjen ilmoitusten perusteella annettujen määräysten valvontaan;

3) 18 §:n nojalla tehdyn hakemuksen perusteella annettujen määräysten valvontaan sekä 20 §:ssä edellytettyyn talousveden laadun valvontaan ja tarkkailuun; sekä

4) 29 §:ssä edellytettyyn uimaveden säännölliseen valvontaan.

52 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen ja lääninhallituksen määräykset

Milloin 51 §:ssä tarkoitettu terveyshaitta ulottuu laajalle alueelle tai muutoin on erityisen merkityksellinen, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus tai läänin alueella lääninhallitus voi antaa määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveydellisen häitan poistamiseksi tai sen syntymisen ehkäisemiseksi.

56 §

Muutoksenhaku

Muutosta 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa sekä 51 §:n 3 momentissa tarkoitettua terveydensuojelujärjestystä ja 50 §:n 2 momentissa tarkoitettua taksaa koskevaan päätökseen haetaan noudattaen, mitä muutoksenhausta kuntalaissa (365/1995) säädetään.

57 §

Täytäntöönpano

Tämän lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa koskeva päätös on muutoksenhausta huolimatta täytäntöönpanokelpoinen, ellei valitusviranomaisen toisin päätä.

59 a §

Testi ja testaaminen

Tämän lain 20 a ja 28 a §:ssä tarkoitettuja testejä voivat järjestää Sosiaali- ja tervey-

denhuollon tuotevalvontakeskuksen hyväksymät testaajat. Testaajaksi hyväksytään henkilö:

1) jolla on 7 §:n 3 momentissa määritelty koulutus sekä talous- ja allasveden laatuun sekä tekniikkaan liittyvä asiantuntemus ja kokemus; tai

2) joka on tutkinnon ja aineenhallinnan osalta kelpoinen korkeakoulun tai opetushallituksen toimialaan kuuluvan oppilaitoksen vesilaitostekniikkaan taikka talous- ja allasvesihygieniaan liittyvän lehtorin tai opettajan virkaan.

Testi suoritetaan testiin osallistuvan valinnan mukaan joko suomeksi tai ruotsiksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi määrätä testin laatimisesta, testin hyväksyttävän suorittamisen arvioinnista ja testitodistuksen sisällöstä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus valvoo testaajien toimintaa. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi peruuttaa testaajan hyväksynnän, jos testaaja rikkoo olennaisesti toimintaansa koskevia säännöksiä eikä ole korjannut toimintaansa Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen kehotuksesta huolimatta asetussa määräajassa.

Testaajalla on oikeus periä testistä maksu, joka vastaa enintään testin järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia. Tämän pykälän mukaisia tehtäviä suorittavaan testaajaan sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään virkamiehen esteellisyydestä.

Tarkempia säännöksiä testaajan kelpoisuudesta ja testaajaksi hyväksymisen edellytyksistä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetukselta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 2006.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksella tulee olla 4 a §:ssä tarkoitettu valtakunnallinen valvontaohjelma valmiina viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2007. Kunnalla tulee olla 6 §:n 2 momentin mukainen valvontasuunnitelma viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2008. Kunta voi aloittaa 50 §:n 2 momentin ja 3 momentin 1 kohdan mukaisten maksujen perimisen hyväksyttävään valvontasuunnitelman, mutta kuitenkin aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Lain 20 a, 28 a ja 59 a §:ien mukainen testausjärjestelmä tulee olla 20 a ja 28 a §:ssä tarkoitettujen henkilöiden käytettävissä viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2007. Talousvettä toimittavalla laitoksella työskentelevällä, talousveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevällä tulee olla 20 a §:ssä tarkoitettu todistus hyväksytysti suoritettuna viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2008. Uimahallissa, kylpylässä tai vastaavassa laitoksessa työskentelevällä, allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevällä tulee olla 28 a §:ssä tarkoitettu todistus hyväksytysti suoritettuna viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2008.

2.

Laki**toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 13 elokuuta 1976 annetun lain (693/1976) 14, 25 ja 35 §, sellaisina kuin niistä ovat 14 § laeissa 487/1999 ja 498/2002 ja 25 § viimeksi mainitussa laissa, sekä
lisätään lakiin uusi 14 a, 14 b, 25 a, 25 b ja 28 a § seuraavasti:

14 §

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen yleinen johto ja ohjaus kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle ja valvonta ja sen ohjaus Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus ohjaa lääninhallituksia ja kuntia niille tämän lain perusteella kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Tuotevalvontakeskus valvoo tupakka-tuotteiden koostumusta, laadunvalvontaa, testauslaboratorioita sekä myyntiä ja mainontaa koskevien 5–9 §:n säännösten noudattamista. Tuotevalvontakeskukselle kuuluva testauslaboratorioiden pätevyyden ja testausmenetelmien pätevyyden valvonta tapahtuu Mittatekniikan keskuksen avustuksella. Mittatekniikan keskuksella on tässä avustustehtävässä valvontaviranomaiselle 28 §:ssä säädetty oikeudet.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulee laatia tämän lain valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma (*valvontaohjelma*). Valtakunnallisen valvontaohjelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

- 1) tarkastuksen sisällön yleinen määrittely;
- 2) perusteet, joiden mukaan erityyppisten valvontakohteiden riskit arvioidaan ja kohteiden tarkastustiheys määrätään;
- 3) näytteenoton tarpeen arviointi ja ohjeistus;
- 4) 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen valvontasuunnitelmien toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät; sekä
- 5) valvontaohjelman toteutumisen arvioin-

nissa käytettävät menetelmät.

Valvontaohjelma tulee tarkistaa tarvittaessa, vähintään kuitenkin kolmen vuoden välein. Tämän lain mukainen valvontaohjelma on osa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa, johon kuuluvat myös ne muut valtakunnalliset valvontaohjelmat, joista säädetään muissa ympäristöterveydenhuollon laeissa.

Tarkempia säännöksiä valtakunnallisen valvontaohjelman laatimisesta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Lääninhallitus ohjaa kuntia tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten toimeenpanossa läänin alueella sekä sen lisäksi arvioi kuntien tupakkalain valvontasuunnitelmat ja niiden toteutumista.

14 a §

Kunta valvoo alueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista. Kunnan alueella tämän lain mukaisista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä toimielin. Kunnanvaltuusto voi päättää, että toimielin voi siirtää toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle. Toimielimellä ei kuitenkaan ole oikeutta siirtää jäljempänä 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelman hyväksymistä koskevaa toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle.

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitettun sopimuksen, jos sii-

hen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annettua lakia (733/1992), jollei lailla toisin säädetä.

Kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva tupakkalain valvontasuunnitelma (*kunnan valvontasuunnitelma*) siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää. Valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

- 1) tarkastusten sisällön määrittely;
- 2) valvontakohteiden tarkastustiheyden;
- 3) kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja tutkiminen;
- 4) valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi; sekä
- 5) laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

Kunnan valvontasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon 4 §:ssä tarkoitettu valtakunnallinen valvontaohjelma. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelman sisällöstä, valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, valvontakohteitten tarkastustiheydestä, näytteenotosta ja valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

14 b §

Jollei tässä laissa säädetä toisin, tupakoinnin kieltämistä ja sen rajoittamista koskevien 12 §:n 5 ja 6 kohdan ja 13 §:n 3 momentin säännösten noudattamista työyhteisössä valvovat työsuojeluviranomaiset siten kuin siitä säädetään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetussa laissa (131/1973).

Tulli valvoo tämän lain 10 a §:n 1 momentissa tarkoitettua maahantuontikiellon noudattamista.

Tämän lain 12 §:n 3 kohdan noudattamista yleisissä tilaisuuksissa valvoo poliisi.

25 §

Tupakkatuotteen valmistaja tai maahan-

tuojaa vastaa tupakkatuotteen terveysvaaroja ja – haittoja aiheuttavien aineiden tutkimisesta sekä tupakkatuotteen laadun valvonnasta aiheutuvista kustannuksista.

Tupakkatuotteen valmistaja tai maahantuojaa vastaa myös 18 §:n 4 momentissa tarkoitettua tupakka-tuotteen markkinoilta poisottamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Tämän lain mukaisen asian käsittelystä valtion viranomaisessa voidaan periä maksu, jonka suuruutta määrättäessä noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään. Tarkemmat säännökset maksuista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

25 a §

Kunnan on perittävä elinkeinonharjoittajalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista ja näytteenotosta. Lisäksi kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta maksu 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonnasta silloin, kun määräysten antaminen perustuu tämän lain säännösten noudattamatta jättämiseen.

Kunnan tulee määrätä suoritteistaan perimänsä maksut siten, että ne vastaavat suuruudeltaan enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

25 b §

Tämän lain mukaiset maksut saadaan periä ilman tuomiota ja päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

28 a §

Kunnan valvontaviranomainen sekä lääninhallitus ovat velvollisia pyydettyä toimittamaan korvaukset Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja sekä valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan

ohjausta, seurantaa, raportointia ja tilastointia varten.

Valvontaviranomaisen on toimitettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen määrittämällä tavalla.

Tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisen ilmoitus ja tiedonantovelvollisuudesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

35 §

Muutosta 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa sekä 25 a §:n 1 momentissa tarkoitettua taksaa koskevaan päätökseen haetaan noudattaen, mitä muutoksenhausta kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Tässä laissa tarkoitetut hallintoviranomaisten päätökset voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomaisilla on kuitenkin oikeus kieltää tai

keskeyttää päätöksen täytäntöönpano enintään siihen saakka, kunnes muutoksenhaku on lainvoimaisesti ratkaistu.

Tässä laissa tarkoitettujen kieltojen määrittämistä koskevat asiat voidaan ottaa uudelleen käsiteltäviksi, jos siihen on erityisistä syistä perusteltua aihetta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2006.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksella tulee olla 14 §:n 3 momentissa tarkoitettu valtakunnallinen valvontaohjelma valmiina viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2007. Kunnalla tulee olla 14 a §:n 3 momentin mukainen valvontasuunnitelma viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2008. Kunta voi aloittaa 25 a §:n 1 momentin mukaisten maksujen perimisen hyväksytyään valvontasuunnitelman, mutta kuitenkin aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

3.

Laki**kemikaalilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä kesäkuuta 1989 annetun kemikaalilain (744/1989) 5-7, 49 §, 55 §:n 2 momentti ja 60 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5 § laissa 391/2005, 6 § laeissa 220/1995 ja 1073/1995, 7 § laissa 696/2001 ja mainitussa laissa 391/2005, 55 §:n 2 momentti laissa 1198/1999 ja 60 §:n 2 momentti laissa 57/1999, sekä

lisätään 56 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 391/2005, uusi 2 momentti ja 60 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1412/1992 ja mainitussa laissa 57/1999 uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, seuraavasti:

5 §

Valvontaviranomaiset keskushallinnossa

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskeva ylin valvonta sekä toimeenpanon ja valvonnan valtakunnallinen ohjaus kuuluu:

1) Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle kemikaalien aiheuttamien terveyshaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta; sekä

2) Suomen ympäristökeskukselle kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulee toimialueellaan laatia tämän lain valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen kemikaalilain valvontaohjelma (*valvontaohjelma*). Valtakunnallisen valvontaohjelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

1) tarkastusten sisällön yleinen määrittely;
 2) perusteet, joiden mukaan erityyppisten valvontakohteiden riskit arvioidaan ja kohteiden tarkastustiheys määrätään;

3) 7 §:n 3 momentissa tarkoitettujen valvontasuunnitelmien toteutumisen arviointia koskevat menetelmät; sekä

4) valvontaohjelman toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät.

Valvontaohjelma tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Tämän lain mukainen valvontaohjelma

on osa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa, johon kuuluvat myös ne muut valtakunnalliset valvontaohjelmat, joista säädetään muissa ympäristöterveydenhuollon laeissa.

Tarkempia säännöksiä valtakunnallisen valvontaohjelman laatimisesta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Alueelliset valvontaviranomaiset

Lääninhallitus ja alueellinen ympäristökeskus ohjaavat ja valvovat, kumpikin toimialallaan, kuntien toimintaa tämän lain säästösten noudattamisessa. Tämän lisäksi lääninhallitus arvioi kuntien kemikaalilain valvontasuunnitelmat ja niiden toteutumista.

7 §

Paikalliset valvontaviranomaiset

Kunnassa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo kunnanhallitus, jollei tehtävää ole johtosäännössä määrätty jollekin lautakunnalle (*kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen*). Valtuusto voi antaa kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle. Toimielimellä ei kuitenkaan ole oikeutta siirtää jäljempänä 3 momentissa tarkoitettua

valvontasuunnitelman hyväksymistä koskevaa toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle. Tehtävä voidaan antaa myös kuntayhtymän hoidettavaksi.

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle säädettyä säännöllistä valvontaa varten kunnan tulee laatia ja hyväksyä kemikaalilain valvontasuunnitelma (*kunnan valvontasuunnitelma*) siten, että valvonta on laadukasta ja terveyshaittoja sekä palo- ja räjähdysvaaroja ehkäisevää. Valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

- 1) tarkastusten sisällön määrittely;
- 2) valvontakohteiden tarkastustiheys; sekä
- 3) valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi.

Kunnan valvontasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon 5 §:ssä tarkoitettu valtakunnallinen valvontaohjelma. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, vähintään kuitenkin kolmen vuoden välein.

Tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelman sisällöstä, valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, valvontakohteitten tarkastustiheydestä, näytteenotosta ja valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

49 §

Valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus

Tämän lain tai muiden säädösten nojalla kemikaaleja valvovilla viranomaisilla on oikeus saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja toisiltaan ja käyttää toistensa hankkimia näytteitä tarpeellisiin tutkimuksiin.

Kunnan kemikaalivalvontaviranomainen sekä lääninhallitus ovat velvollisia pyydettäessä toimittamaan korvauksetta Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle

tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontatahenkilöstöä, maksuja sekä valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan ohjausta, seurantaa, raportointia ja tilastointia varten.

Valvontaviranomaisen on toimitettava 2 momentissa tarkoitetut tiedot Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen määrittämällä tavalla.

Tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

55 §

Muutoksenhaku

Muun viranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Edellä 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa ja 60 §:n 2 momentissa tarkoitettua taksaa koskevaan päätökseen haetaan muutosta noudattaen, mitä muutoksenhausta kuntalaissa (365/1995) säädetään.

56 §

Täytäntöönpano

Tämän lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa koskeva päätös on muutoksenhausta huolimatta täytäntöönpanokelpoinen, ellei valitusviranomainen toisin päättä.

60 §

Maksut

Kunnan on perittävä 7 §:ssä tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista hyväksymänsä taksan mukainen maksu. Lisäksi kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta maksu 7 §:ssä tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisälty-

vän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonnasta silloin, kun määräysten antaminen perustuu tämän lain säännösten noudattamatta jättämiseen. Kunnan tulee määrätä suoritteistaan perimänsä maksut siten, että ne vastaavat suuruudeltaan enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 2006.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksella tulee olla 5 §:ssä tarkoitettu valtakunnallinen valvontaohjelma valmiina viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2007. Kunnalla tulee olla 7 §:n 3 momentin mukainen valvontasuunnitelma viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2008. Kunta voi aloittaa 60 §:n 2 momentin mukaisten maksujen perimisen hyväksyttyään valvontasuunnitelman, mutta kuitenkin aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Tuula Haatainen*

1.

Laki**terveydensuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun terveydensuojelulain (763/1994) 5 ja 6 §, 7 §:n 1 momentti, 8 ja 47 §, 50 §:n 2 ja 3 momentti, 52 § sekä 56 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 7 §:n 1 momentti ja 56 §:n 3 momentti laissa 777/1996 sekä 50 §:n 2 ja 3 momentti laissa 691/2001, sekä
lisätään lakiin uusi 4 a, 20 a ja 28 a §, 57 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 720/2005, uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 59 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 a §

Valtakunnallinen valvontaohjelma

*Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulee laatia tämän lain valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma (**valvontaohjelma**). Valtakunnallisen valvontaohjelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:*

- 1) tarkastusten sisällön yleinen määrittely;*
- 2) perusteet, joiden mukaan erityyppisten valvontakohteiden riskit arvioidaan ja kohteiden tarkastustiheys määrätään;*
- 3) näytteenoton tarpeen arviointi ja ohjeistus;*
- 4) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen valvontasuunnitelmien toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät; sekä*
- 5) valvontaohjelman toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät.*

Valvontaohjelma tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Tämän lain mukainen valvontaohjelma on osa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa, johon kuuluvat myös ne muut valtakunnalliset valvontaohjelmat, joista säädetään muissa

5 §

Alueellinen terveydensuojelu

Lääninhallitus ohjaa ja valvoo terveydensuojelua läänin alueella.

6 §

Kunnan terveydensuojelutehtävät

Kunnan tehtävänä on alueellaan, siten kuin jäljempänä säädetään, edistää ja valvoa terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Kunnan on tiedotettava terveydensuojelusta ja järjestettävä terveydensuojelua koskevaa ohjausta ja neuvontaa.

ympäristöterveydenhuollon laeissa.

Tarkempia säännöksiä valtakunnallisen valvontaohjelman laatimisesta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Alueellinen terveydensuojelu

Lääninhallitus ohjaa ja valvoo terveydensuojelua läänin alueella sekä arvioi kuntien terveydensuojelun valvontasuunnitelmat ja niiden toteutumista.

6 §

Kunnan terveydensuojelutehtävät

Kunnan tehtävänä on alueellaan, siten kuin jäljempänä säädetään, edistää ja valvoa terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Kunnan on tiedotettava terveydensuojelusta ja järjestettävä terveydensuojelua koskevaa ohjausta ja neuvontaa.

*Kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva terveydensuojelun valvontasuunnitelma (**kunnan valvontasuunnitelma**) siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää. Valvonta-suunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:*

- 1) tarkastusten sisällön määrittely;*
- 2) valvontakohteiden tarkastustiheys;*
- 3) kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen;*
- 4) valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi; sekä*
- 5) hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.*

Kunnan valvontasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon 4 a §:ssä tarkoitettu valvontaohjelma. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelman sisällöstä, valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista, valvontakohteitten tarkastustiheydestä, näytteenotosta ja valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista annetaan valtioneuvoston asetuk-

7 §

Kunnan terveydensuojeluviranomainen

Kunnan terveydensuojeluun kuuluvista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin (kunnan terveydensuojeluviranomainen). Valtuusto voi antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle.

8 §

Erityistilanteisiin varautuminen

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on yhteistyössä muiden viranomaisten ja laitosten kanssa ennakolta varauduttava onnettomuuksien tai vastaavien tilanteiden (erityistilanteet) terveyshaittojen ehkäisemiseksi, selvittämiseksi ja poistamiseksi valmius ja varotoimenpiteisiin.

7 §

Kunnan terveydensuojeluviranomainen

Kunnan terveydensuojeluun kuuluvista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin (*kunnan terveydensuojeluviranomainen*). Valtuusto voi antaa kunnan terveydensuojeluviranomainen oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle. *Kunnan terveydensuojeluviranomaisella ei kuitenkaan ole oikeutta siirtää 6 §:ssä tarkoitettua valvontasuunnitelman hyväksymistä koskevaa toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle.*

8 §

Erityistilanteisiin varautuminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen on laadittava suunnitelma talousveden laadun turvaamiseksi onnettomuuksissa tai vastaavissa muissa erityistilanteissa.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on yhteistyössä muiden viranomaisten ja laitosten kanssa ennakolta varauduttava erityistilanteiden aiheuttamien terveyshaittojen ehkäisemiseksi, selvittämiseksi ja poistamiseksi tarvittaviin valmius- ja varotoimenpiteisiin.

Tarkempia säännöksiä erityistilanteisiin varautumista koskevien suunnitelmien sisällystä ja laatimisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

20 a §

Talovesihygieeninen osaaminen

Toiminnanharjoittajan on kustannuksellaan huolehdittava siitä, että tämän lain nojalla hyväksyttävässä, yli 50 henkilön tarpeisiin tai yli 10 kuutiometriä talousvettä päivässä toimittavassa laitoksessa työskentelevillä, talousveden laatuun vaikuttavia

Ehdotus

toimenpiteitä tekevillä on laitosteknistä ja talousvesihygieenistä osaamista osoittava Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen antama todistus. Todistus annetaan henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti laitosteknistä ja talousvesihygieenistä osaamista arvioivan testin. Todistus on voimassa viisi vuotta.

Tarkempia säännöksiä testitodistuksesta sekä laitosteknisestä ja talousvesihygieenistä osaamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

28 a §

Allasvesihygieeninen osaaminen

Toiminnanharjoittajan on kustannuksellaan huolehdittava siitä, että tässä laissa tarkoitettussa uimahallissa, kylpylässä tai vastaavassa laitoksessa työskentelevillä, allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevillä henkilöillä on laitosteknistä ja allasvesihygieenistä osaamista osoittava Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen antama todistus. Todistus annetaan henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti laitosteknistä ja allasvesihygieenistä osaamista arvioivan testin. Todistus on voimassa viisi vuotta.

Tarkempia säännöksiä testitodistuksesta sekä laitosteknisestä ja allasvesihygieenistä osaamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

47 §

Tiedonsaanti toiselta viranomaiselta

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on oikeus saada kunnan, valtion ja kirkon viranomaiselta kunnan terveydensuojelun lehtittämisen ja valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen on velvollinen antamaan valtion viranomaiselle sen tarvitsemia tietoja tämän lain valvonnan johtoa ja suunnittelua varten.

50 §

Maksut

Kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta tämän lain mukaisista kunnan käsittelemistä ilmoituksista kunnan hyväksymän taksan mukainen maksu.

Toiminnanharjoittajalta maksu on lisäksi perittävä näytteenotosta ja tutkimuksista, jotka liittyvät:

1) 13 §:n ja 14 §:n 2 momentin nojalla tehtyjen ilmoitusten perusteella annettujen määräysten valvontaan;

47 §

Valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on oikeus saada kunnan, valtion ja kirkon viranomaiselta kunnan terveydensuojelun lehtittämisen ja valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen sekä lääninhallitus ovat velvollisia pyydettyessä toimittamaan korvauksetta Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukseen tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja sekä valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan ohjausta, seurantaa, raportointia ja tilastointia varten.

Valvontaviranomaisen on toimitettava 2 momentissa tarkoitetut tiedot Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen määräämällä tavalla.

Tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

50 §

Maksut

Kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta tämän lain mukaisista käsittelemistään ilmoituksista, 6 §:ssä tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista ja näytteenotosta sekä tutkimuksista hyväksymänsä taksan mukainen maksu.

Toiminnanharjoittajalta on lisäksi perittävä maksu valvontatoimenpiteistä, jotka liittyvät:

1) 6 §:ssä tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvontaan silloin, kun määräysten antaminen perustuu tämän lain säännösten noudattamatta jättämiseen;

2) 13 §:n momentin nojalla tehtyjen ilmoitusten perusteella annettujen määräysten valvontaan;

2) 18 §:n nojalla tehdyn ilmoituksen perusteella annettujen määräysten valvontaan sekä 20 §:ssä edellytettyyn talousveden laadun valvontaan ja tarkkailuun; sekä

3) 29 §:ssä edellytettyyn uimaveden säännölliseen valvontaan.

52 §

Sosiaali- ja terveysministeriön ja lääninhallituksen määräykset

Milloin 51 §:ssä tarkoitettu terveyshaitta ulottuu laajalle alueelle tai muutoin on erityisen merkityksellinen, voi sosiaali- ja terveysministeriö tai läänin alueella lääninhallitus antaa määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveydellisen haitan poistamiseksi tai sen syntymisen ehkäisemiseksi.

56 §

Muutoksenhaku

Muutosta 51 §:n 3 momentissa tarkoitettua terveydensuojelujärjestystä sekä 50 §:n 2 momentissa tarkoitettua taksaa koskevaan päätökseen haetaan noudattaen, mitä muutoksenhausta kuntalaissa (365/95) säädetään.

3) 18 §:n nojalla tehdyn hakemuksen perusteella annettujen määräysten valvontaan sekä 20 §:ssä edellytettyyn talousveden laadun valvontaan ja tarkkailuun; sekä

4) 29 §:ssä edellytettyyn uimaveden säännölliseen valvontaan.

52 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen ja lääninhallituksen määräykset

Milloin 51 §:ssä tarkoitettu terveyshaitta ulottuu laajalle alueelle tai muutoin on erityisen merkityksellinen, *Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus* tai läänin alueella lääninhallitus voi antaa määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveydellisen haitan poistamiseksi tai sen syntymisen ehkäisemiseksi.

56 §

Muutoksenhaku

Muutosta 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa sekä 51 §:n 3 momentissa tarkoitettua terveydensuojelujärjestystä ja 50 §:n 2 momentissa tarkoitettua taksaa koskevaan päätökseen haetaan noudattaen, mitä muutoksenhausta kuntalaissa (365/1995) säädetään.

57 §

Täytäntöönpano

Tämän lain 51 §:n 2 momentin nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää. Sellaisesta yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla muutoksenhaun alaisen päätöksen täytäntöönpano on kielletty tai keskeytetty, saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

57 §

Täytäntöönpano

Tämän lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa koskeva päätös on muutoksenhausta huolimatta täytäntöönpanokelpoinen, ellei valitusviranomaisen toisin päätä.

59 a §

Testit ja testaaminen

Tämän lain 20 a ja 28 a §:ssä tarkoitettuja testejä voivat järjestää Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen hyväksymät testaajat. Testaajaksi hyväksytään henkilö:

1) jolla on 7 §:n 3 momentissa määritelty koulutus sekä talous- ja allasveden laatuun sekä tekniikkaan liittyvä asiantuntemus ja kokemus; tai

2) joka on tutkinnon ja aineenhallinnan osalta kelpoinen korkeakoulun tai opetushallituksen toimialaan kuuluvan oppilaitoksen vesilaitostekniikkaan taikka talous- ja allasvesihygieniaan liittyvän lehtorin tai opettajan virkaan.

Testi suoritetaan testiin osallistuvan vallin mukaan joko suomeksi tai ruotsiksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi määrätä testin laatimisesta, testiin hyväksyttävän suorittamisen arvioinnista ja testitodistuksen sisällöstä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus valvoo testaajien toimintaa. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi peruuttaa testaajan hyväksynnän, jos testaaja rikkoo olennaisesti toimintaansa koskevia säännöksiä eikä ole korjannut toimintaansa Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen kehoitukselta huolimatta asetetussa määrääjässä.

Testaajalla on oikeus periä testistä mak-

Ehdotus

su, joka vastaa enintään testin järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia. Tämän pykälän mukaisia tehtäviä suorittavaan testajaan sovelletaan, mitä hallintolaisissa (434/2003) säädetään virkamiehen esteellisyydestä.

Tarkempia säännöksiä testajan kelpoisuudesta ja testajaksi hyväksymisen edellytyksistä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetukselta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2006.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksella tulee olla 4 a §:ssä tarkoitettu valtakunnallinen valvontaohjelma valmiina viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2007. Kunnalla tulee olla 6 §:n 2 momentin mukainen valvontasuunnitelma viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2008. Kunta voi aloittaa 50 §:n 2 momentin ja 3 momentin 1 kohdan mukaisten maksujen perimisen hyväksyttyään valvontasuunnitelman, mutta kuitenkin aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Lain 20 a, 28 a ja 59 a §:ien mukainen testausjärjestelmä tulee olla 20 a ja 28 a §:ssä tarkoitettujen henkilöiden käytettävissä viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2007. Talousvettä toimittavalla laitoksella työskentelevällä, talousveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevällä tulee olla 20 a §:ssä tarkoitettu todistus hyväksytysti suoritettuna viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2008. Uimahallissa, kylpylässä tai vastaavassa laitoksessa työskentelevällä, allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevällä tulee olla 28 a §:ssä tarkoitettu todistus hyväksytysti suoritettuna viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2008.

2.

Laki**toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 13 elokuuta 1976 annetun lain (693/1976) 14, 25 ja 35 §, sellaisina kuin niistä ovat 14 § laeissa 487/1999 ja 498/2002 ja 25 § viimeksi mainitussa laissa, sekä

lisätään lakiin uusi 14 a, 14 b, 25 a, 25 b ja 28 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen yleinen johto ja ohjaus kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle ja valvonta ja sen ohjaus Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus ohjaa lääninhallituksia niille tämän lain perusteella kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Tuotevalvontakeskus valvoo tupakkatuotteiden koostumusta, laadunvalvontaa, testauslaboratorioita sekä myyntiä ja mainontaa koskevien 5–9 §:n säännösten noudattamista. Tuotevalvontakeskukselle kuuluva testauslaboratorioiden pätevyyden ja testausmenetelmien pätevyyden valvonta tapahtuu Mittatekniikan keskuksen avustuksella. Mittatekniikan keskuksella on tässä avustustehtävässä valvontaviranomaiselle 28 §:ssä säädetyt oikeudet.

Lääninhallitus ohjaa kuntia tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten toimeenpanossa läänin alueella.

Kunta valvoo alueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista. Kunnan alueella tämän lain mukaisista tehtävistä huolehtii kunnan määräämät toimielin. Kunnanvaltuusto voi päättää, että

14 §

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen yleinen johto ja ohjaus kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle ja valvonta ja sen ohjaus Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus ohjaa lääninhallituksia *ja kuntia* niille tämän lain perusteella kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Tuotevalvontakeskus valvoo tupakka-tuotteiden koostumusta, laadunvalvontaa, testauslaboratorioita sekä myyntiä ja mainontaa koskevien 5–9 §:n säännösten noudattamista. Tuotevalvontakeskukselle kuuluva testauslaboratorioiden pätevyyden ja testausmenetelmien pätevyyden valvonta tapahtuu Mittatekniikan keskuksen avustuksella. Mittatekniikan keskuksella on tässä avustustehtävässä valvontaviranomaiselle 28 §:ssä säädetyt oikeudet.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulee laatia tämän lain valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma (valvontaohjelma). Valtakunnallisen valvontaohjelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

1) tarkastuksen sisällön yleinen määrittä-

toimielin voi siirtää toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle. Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä annetaan virka-vastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus. Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (733/1992), jollei lailla toisin säädetä.

Jollei tässä laissa säädetä toisin, tupakoinnin kieltämistä ja sen rajoittamista koskevien 12 §:n 5 ja 6 kohdan ja 13 §:n 3 momentin säännösten noudattamista työyhteisöissä valvovat työsuojeluviranomaiset siten kuin siitä säädetään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetussa laissa (131/1973).

Tulli valvoo tämän lain 10 a §:n 1 momentissa tarkoitetun maahantuontikiellon noudattamista.

Tämän lain 12 §:n 3 kohdan noudattamista yleisissä tilaisuuksissa valvoo poliisi.

ly;

2) perusteet, joiden mukaan erityyppisten valvontakohteiden riskit arvioidaan ja kohteiden tarkastustiheys määrätään;

3) näytteenoton tarpeen arviointi ja ohjeistus;

4) 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettujen valvontasuunnitelmien toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät; sekä

5) valvontaohjelman toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät.

Valvontaohjelma tulee tarkistaa tarvittaessa, vähintään kuitenkin kolmen vuoden välein. Tämän lain mukainen valvontaohjelma on osa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa, johon kuuluvat myös ne muut valtakunnalliset valvontaohjelmat, joista säädetään muissa ympäristöterveydenhuollon laeissa.

Tarkempia säännöksiä valtakunnallisen valvontaohjelman laatimisesta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Lääninhallitus ohjaa kuntia tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten toimeenpanossa läänin alueella sekä sen lisäksi arvioi kuntien tupakkalain valvontasuunnitelmat ja niiden toteutumista.

14 a §

Kunta valvoo alueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista. Kunnan alueella tämän lain mukaisista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä toimielin. Kunnanvaltuusto voi päättää, että toimielin voi siirtää toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle. Toimielimellä ei kuitenkaan ole oikeutta siirtää jäljempänä 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelman hyväksymistä koskevaa toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle.

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja tervey-

denhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annettua lakia (733/1992), jollei lailla toisin säädetä.

Kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva tupakkalain valvontasuunnitelma (kunnan valvontasuunnitelma) siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää. Valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

- 1) tarkastusten sisällön määrittely;
- 2) valvontakohteiden tarkastustiheyden;
- 3) kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja tutkiminen;
- 4) valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi; sekä
- 5) laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

Kunnan valvontasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon 4 §:ssä tarkoitettu valtakunnallinen valvontaohjelma. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelman sisällöstä, valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, valvontakohteitten tarkastustiheydestä, näytteenotosta ja valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

14 b §

Jollei tässä laissa säädetä toisin, tupakkoinnin kieltämistä ja sen rajoittamista koskevien 12 §:n 5 ja 6 kohdan ja 13 §:n 3 momentin säännösten noudattamista työyhteisössä valvovat työsuojeluviranomaiset siten kuin siitä säädetään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetussa laissa (131/1973).

Tulli valvoo tämän lain 10 a §:n 1 momentissa tarkoitettun maahantuontikiellon noudattamista.

Tämän lain 12 §:n 3 kohdan noudattamista yleisissä tilaisuuksissa valvoo poliisi.

25 §

Tupakkatuotteen valmistaja tai maahantuojat vastaa tupakkatuotteen terveysvaaroja ja -haittoja aiheuttavien aineiden tutkimisesta sekä niiden laadunvalvonnasta aiheutuvista kustannuksista.

Tupakkatuotteen valmistaja tai maahan-

25 §

Tupakkatuotteen valmistaja tai maahantuojat vastaa tupakkatuotteen terveysvaaroja ja -haittoja aiheuttavien aineiden tutkimisesta sekä tupakkatuotteen laadun valvonnasta aiheutuvista kustannuksista.

Tupakkatuotteen valmistaja tai maahan-

tuoja vastaa myös 18 §:n 4 momentissa tarkoitetusta tupakka-tuotteen markkinoilta pois ottamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Tämän lain mukaisen asian käsittelystä valtion viranomaisessa voidaan periä maksu, jonka suuruutta määrättäessä noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään. Tarkemmat säännökset maksuista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. *Kunnalle valvonnasta perittävän maksun perusteen on vastattava soveltuvin osin valtion maksuperustelakia. Kunnalle perittävän maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa.*

Tämän lain mukaiset maksut saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

tuoja vastaa myös 18 §:n 4 momentissa tarkoitetusta tupakkatuotteen markkinoilta pois ottamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Tämän lain mukaisen asian käsittelystä valtion viranomaisessa voidaan periä maksu, jonka suuruutta määrättäessä noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään. Tarkemmat säännökset maksuista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

25 a §

Kunnan on perittävä elinkeinonharjoittajalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista ja näytteenotosta. Lisäksi kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta maksu 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonnasta silloin, kun määräysten antaminen perustuu tämän lain säännösten noudattamatta jättämiseen.

Kunnan tulee määrätä suoritteistaan perimänsä maksut siten, että ne vastaavat suuruudeltaan enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

25 b §

Tämän lain mukaiset maksut saadaan periä ilman tuomiota ja päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

28 a §

Kunnan valvontaviranomainen sekä lääninhallitus ovat velvollisia pyydettyessä toimittamaan korvauksetta Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle

35 §

Tässä laissa tarkoitetut hallintoviranomaisten päätökset voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomaisilla on kuitenkin oikeus kieltää tai keskeyttää päätöksen täytäntöönpano enintään siihen saakka, kunnes muutoksenhaku on lainvoimaisesti ratkaistu.

Tässä laissa tarkoitettujen kieltojen määrittämistä koskevat asiat voidaan ottaa uudelleen käsiteltäviksi, jos siihen on erityisistä syistä perusteltua aihetta.

tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja sekä valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan ohjausta, seurantaa, raportointia ja tilastointia varten.

Valvontaviranomaisen on toimitettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen määräämällä tavalla.

Tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisen ilmoitus ja tiedonantovelvollisuudesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

35 §

Muutosta 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa sekä 25 a §:n 1 momentissa tarkoitettua taksaa koskevaan päätökseen haetaan noudattaen, mitä muutoksenhausta kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Tässä laissa tarkoitetut hallintoviranomaisten päätökset voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomaisilla on kuitenkin oikeus kieltää tai keskeyttää päätöksen täytäntöönpano enintään siihen saakka, kunnes muutoksenhaku on lainvoimaisesti ratkaistu.

Tässä laissa tarkoitettujen kieltojen määrittämistä koskevat asiat voidaan ottaa uudelleen käsiteltäviksi, jos siihen on erityisistä syistä perusteltua aihetta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2006.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksella tulee olla 14 §:n 3 momentissa tarkoitettu valtakunnallinen valvontaohjelma valmiina viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2007. Kunnalla tulee olla 14 a §:n 3 momentin mukainen valvontasuunnitelma viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2008. Kunta voi aloittaa 25 a §:n 1 momentin mukaisten maksujen perimisen hyväksytyään valvontasuunnitelman, mutta kuitenkin aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

3.

Laki

kemikaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä kesäkuuta 1989 annetun kemikaalilain (744/1989) 5-7, 49 §, 55 §:n 2 momentti ja 60 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5 § laissa 391/2005, 6 § laeissa 220/1995 ja 1073/1995, 7 § laissa 696/2001 ja mainitussa laissa 391/2005, 55 §:n 2 momentti laissa 1198/1999 ja 60 §:n 2 momentti laissa 57/1999, sekä

lisätään 56 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 391/2005, uusi 2 momentti ja 60 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1412/1992 ja mainitussa laissa 57/1999 uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Valvontaviranomaiset keskushallinnossa

Valvontaviranomaiset keskushallinnossa

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskeva ylin valvonta sekä toimeenpanon ja valvonnan valtakunnallinen ohjaus kuuluu:

1) sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle kemikaalien aiheuttamien terveyshaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta; sekä

2) Suomen ympäristökeskukselle kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskeva ylin valvonta sekä toimeenpanon ja valvonnan valtakunnallinen ohjaus kuuluu:

1) Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle kemikaalien aiheuttamien terveyshaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta; sekä

2) Suomen ympäristökeskukselle kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulee toimialueellaan laatia tämän lain valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen kemikaalilain valvontaohjelma (valvontaohjelma). Valtakunnallisen valvontaohjelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

6 §

Alueelliset valvontaviranomaiset

Lääninhallitus ja alueellinen ympäristökeskus ohjaavat ja valvovat, kumpikin toimialallaan, kuntien toimintaa tämän lain säädösten noudattamisessa.

7 §

Paikalliset valvontaviranomaiset

Kunnassa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo kunnanhallitus, jollei tehtävää ole johtosäännössä määrätty jollekin lautakunnalle (*kunnan kemikaalivalvontaviranomainen*).

Tehtävä voidaan antaa myös kuntayhty-

1) tarkastusten sisällön yleinen määrittely;

2) perusteet, joiden mukaan erityyppisten valvontakohteiden riskit arvioidaan ja kohteiden tarkastustiheys määrätään;

3) 7 §:n 3 momentissa tarkoitettujen valvontasuunnitelmien toteutumisen arviointia koskevat menetelmät; sekä

4) valvontaohjelman toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät.

Valvontaohjelma tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Tämän lain mukainen valvontaohjelma on osa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa, johon kuuluvat myös ne muut valtakunnalliset valvontaohjelmat, joista säädetään muissa ympäristöterveydenhuollon laeissa.

Tarkempia säännöksiä valtakunnallisen valvontaohjelman laatimisesta ja sen sisällystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Alueelliset valvontaviranomaiset

Lääninhallitus ja alueellinen ympäristökeskus ohjaavat ja valvovat, kumpikin toimialallaan, kuntien toimintaa tämän lain säädösten noudattamisessa. *Tämän lisäksi lääninhallitus arvioi kuntien kemikaalilain valvontasuunnitelmat ja niiden toteutumista.*

7 §

Paikalliset valvontaviranomaiset

Kunnassa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo kunnanhallitus, jollei tehtävää ole johtosäännössä määrätty jollekin lautakunnalle (**kunnan kemikaalivalvontaviranomainen**). Valtuusto voi antaa kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle. Toimielimellä ei kuitenkaan ole oikeutta siirtää jäljempänä 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelman hyväksymistä koskevaa toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle. Tehtävä voidaan antaa

män hoidettavaksi.

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

49 §

Tiedonsaanti toiselta viranomaiselta

Tämän lain tai muiden säädösten nojalla kemikaalien valvontaa suorittavilla viranomaisilla on oikeus saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja toisiltaan ja käyttää toistensa hankkimia näytteitä tarpeellisiin tutkimuksiin.

myös kuntayhtymän hoidettavaksi.

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä toisen kuntayhtymän kanssa edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle säädettyä säännöllistä valvontaa varten kunnan tulee laatia ja hyväksyä kemikaalilain valvontasuunnitelma (kunnan valvontasuunnitelma) siten, että valvonta on laadukasta ja terveyshaittoja sekä palo- ja räjähdysvaaroja ehkäisevää. Valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

- 1) tarkastusten sisällön määrittely;
- 2) valvontakohteiden tarkastustiheys; ~~ø~~ *kä*
- 3) valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi.

Kunnan valvontasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon 5 §:ssä tarkoitettu valtakunnallinen valvontaohjelma. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, vähintään kuitenkin kolmen vuoden välein. Tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelman sisällöstä, valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, valvontakohteitten tarkastustiheydestä, näytteenotosta ja valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

49 §

Valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedontovelvollisuus

Tämän lain tai muiden säädösten nojalla kemikaaleja valvovilla viranomaisilla on oikeus saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja toisiltaan ja käyttää toistensa hankkimia näytteitä tarpeellisiin tutkimuksiin.

Kunnan kemikaalivalvontaviranomainen sekä lääninhallitus ovat velvollisia pyydettäessä toimittamaan korvauksetta Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuskelle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä,

55 §

Muutoksenhaku

Muun viranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

56 §

Täytäntöönpano

Tämän lain 29, 42, 45 tai 46 §:n taikka 66 §:n 1 momentin nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

60 §

Maksut

Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen ja sen alaisen viranhaltijan asianosaiselle antamasta päätöksestä voidaan periä kunnan hyväksymän taksan mukainen maksu.

55 §

Muutoksenhaku

valvontahenkilöstöä, maksuja sekä valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan ohjausta, seuranta- ja raportointia ja tilastointia varten.

Valvontaviranomaisen on toimitettava 2 momentissa tarkoitetut tiedot Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen määräämällä tavalla.

Tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Muun viranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Edellä 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa ja 60 §:n 2 momentissa tarkoitettua taksaa koskevaan päätökseen haetaan muutosta noudattaen, mitä muutoksenhausta kuntalaissa (365/1995) säädetään.

56 §

Täytäntöönpano

Tämän lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa koskeva päätös on muutoksenhausta huolimatta täytäntöönpanokelpoinen, ellei valitusviranomainen toisin päättää.

60 §

Maksut

Kunnan on perittävä 7 §:ssä tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisällyvistä tarkastuksista hyväksymänsä taksan mukainen maksu. Lisäksi kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta maksu 7 §:ssä tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonnasta silloin, kun

Ehdotus

määräysten antaminen perustuu tämän lain säännösten noudattamatta jättämiseen. Kunnan tulee määrätä suoritteistaan perimänsä maksut siten, että ne vastaavat suuruudeltaan enintään suoritteiden tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2006.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksella tulee olla 5 §:ssä tarkoitettu valtakunnallinen valvontaohjelma valmiina viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2007. Kunnalla tulee olla 7 §:n 3 momentin mukainen valvontasuunnitelma viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2008. Kunta voi aloittaa 60 §:n 2 momentin mukaisten maksujen perimisen hyväksyttyään valvontasuunnitelman, mutta kuitenkin aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2007.
